

MilieuRAMA

Afgiftekantoor
Brussel X

nummer 10
oktober 1998

**Maandblad
van
de Bond
Beter Leefmilieu**

Redactie en administratie:
Tweeherkenstraat 47,
B-1000 Brussel
Tel.: 02/282.17.20 - Fax: 02/230.53.89

- De plezante kant van energiebesparing.
- Interview met Johan De Beule over groen zakendoen.
- Regionale Landschappen wachten op erkenning.
- Laat je rijden tijdens de Week van Vervoering.
- Europees landbouwbeleid wordt hervormd.

Inhoud

Commentaar

Over een drukke zomer.

2

Omslagverhaal

Vlaanderen is een hele maand lang in de ban van de energiebesparing.

3-6

Ledenblad

Er wordt binnenkort feest gevierd aan de Hobokense Polder...

7

Interview

Met Johan De Beule.
Geen onbekende binnen de milieubeweging.
Sinds kort ook gereputeerd binnen het zakendoen...

8-11

Flitsen

Nike vindt PVC maar niks en doet enkele plechtige beloftes.

12

Beleid

De Europese Commissie heeft grootse plannen met haar landbouwbeleid.
De kanonnen worden alvast in stelling gebracht.

13-15

16-19

Lang geleden dat we nog wat schreven over Regionale Landschappen. Geen nieuws, goed nieuws?

Wet en Mina

Last van een baksteen in de maag?

20

Ecotips

In elke fitting hoort de juiste lamp.

22-23

Frontlijn

Een gratis ritje door het land van de nieuwe politieke zeden.

24-25

Boek en Milieu

U vreest een koude winter?
Een milieubook brengt warmte in het leven.

26-27

Puzzelen

Moeilijk? Niet echt. Prijzen? Gegarandeerd!

30

Kalender

Ifest? De Ecobeurs?
Het worden drukke tijden voor het BBL-promotieteam!

31

Binnenkort valt de Maand van de Energiebesparing bij je binnen. Voor velen staat energiebesparing nog steeds synoniem voor warme truien, koude voeten en schrale lampjes. Mis! Energiebesparing is echt wel leuk én plezant. Met aandacht voor lifestyle en design.

(foto Luc Verhaegen)

COMMENTAAR

Energie en mobiliteit in beweging zetten

Tijdens de afgelopen maanden bruipte het momenteel 22-koppige algemeen secretariaat van BBL van energie.

Het werk dat er zelfs tijdens de vakantiemaanden verzet werd, is onvoorstelbaar. Studiewerk, zoeken naar sprekers, sponsors, locaties, happenings, publicaties,... Een muis zou haar jongen erin verliezen. Maar de BBL-ploeg zwoegde verder.

Het mag wel eens gezegd en geschreven worden dat dankzij heel wat organisatie-talent oktober voor de milieubeweging weer een topmaand wordt: het begint met de jaarlijkse focus op mobiliteit, de ganse maand staat in het teken van energiebesparing. Mobiliteit en energie, twee grote thema's die iedereen aanspreken: de bevolking ligt er letterlijk wakker van zodat wij het ruime publiek ook de nodige voorlichting willen geven; de specialisten in ordening en planning krijgen informatie op hun niveau en ook de overheid krijgt de nodige tips aangereikt. Over de finesses van deze campagnes leest u uiteraard meer in deze Milieurama.

Het moet ons van het hart dat deze campagnes - die naar wij hopen succesvol zullen zijn - ons zeer veel voldoening geven. Alhoewel de thema's energie en mobiliteit zeer veelzijdig zijn, een zeer grote impact hebben op ons leefmilieu en alle mogelijk actoren erbij betrokken zijn, kunnen wij deze campagnes op een zeer serene wijze voeren, krijgen wij uit alle hoeken en niet het minst van de Vlaamse overheid zeer veel steun. Dit kunnen we doen in een stijl die ons eigenlijk het meest ligt, maar die we helaas niet voor ieder actieterein kunnen bezigen: degelijk, ernstig, eerlijk, zonder in het defensief gedrongen te worden. Misschien wordt BBL eindelijk als een volwassen gesprekspartner aanzien.

Lieve Grauls

COLOFON

Milieurama

18de jaargang - Maandblad van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

Redactie en Administratie

Bond Beter Leefmilieu
Tweeherkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20. - Fax. 02/230.53.89.
email: bblv@pophost.eunet.be
http://www.ecomarkt.net/bbl/

Abonnementen

80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer
001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu vzw.

Combi-Abonnementen

Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

Hoofdredacteur en

Verantwoordelijke Uitgever

Lieve Grauls,
Tweeherkenstraat 47, 1000 Brussel

Eindredacteur

Piet Decoster

Werken mee aan dit nummer:

Jo Bultynck, Stefaan Claeys, Ilse Degerickx, Charles De Buyser, Piet Decoster, Lieve Grauls, Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen, Bea Lootens, Bart Martens, Conny Peeters, Valerie Puttevels, Dirk Serneels, Jo Van Assche, Johan Vandewalle, Saar Van Hauwermeiren, Jan Vanherk, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel.

Foto's

Frans Geys, Kristel Peeters, Luc Verhaegen

Illustraties

Hilaire

Vormgeving en druk

VUMpress

Copyright

Overname van artikelen wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Advertenties

Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

Papier

Milieurama wordt (uiteraard) gedrukt op niet-gebleekt kringlooppapier, de kaft is niet-chloorgebleekt. Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier!

Gezelligheid en lifestyle troef tijdens
Maand van de Energiebesparing.

Vlaanderen kiest voor minder energie en meer comfort.

Oktober spaarmaand? Dit jaar is dat met de organisatie van de Maand van de Energiebesparing alvast meer dan ooit het geval... Tijdens publieksactiviteiten, workshops, lezingen, tentoonstellingen en colloquia allerhande wordt een warm pleidooi gehouden om met zijn allen wat zuiniger met energie om te springen. En omdat de doorsnee burger nog al teveel denkt dat energiebesparing synoniem staat voor een minimaal verlichtingspeertje, enkele stevige slobbertruien en evenveel verkleumde vingers tijdens een ongezellige winteravond, wil de Maand van de Energiebesparing vooral duidelijk maken dat precies die ideeën compleet achterhaald zijn. Meer zelfs, energiezuinig leven en wonen betekent precies méér comfort en gezelligheid. De keuze is gauw gemaakt...

Het kan met minder energie. Dat is de boodschap die tijdens de Maand van de Energiebesparing centraal staat. De campagne is een initiatief van de Vlaamse Instelling voor het Rationeel Energiegebruik (Vireg) en wordt ondersteund door Vlaams minister Eric Van Rompuy. Bond Beter Leefmilieu (BBL) organiseert een hele reeks publieksactiviteiten en wil zoveel mogelijk mensen 'warm' maken voor de idee van energie-efficiëntie. "Iedereen kan werk maken van energiebesparing", vindt campagnecoördinator Dirk Van Regenmortel. "Zowel in het dagelijkse huishouden, op kantoor of bij het inrichten van je woning zijn er heel wat mogelijkheden. Die willen we tijdens de Maand van de Energiebesparing eens netjes op een rijtje zetten".

5000 frank per jaar

Beginnen we bij het eigen huis. Wist je dat woningen goed zijn voor ongeveer een vierde van alle energie in Vlaanderen? Nochtans kan het anders. Een degelijke isolatie is de uitgelezen manier om de verwarmingsfactuur drastisch te verlagen en het warmtecomfort te verhogen. Toch was Vlaanderen, samen met Portugal, de laatste Europese lidstaat die minimum isolatienormen oplegde voor nieuwe en renovatie-

woningen. Normen die inmiddels achterhaald zijn en ook nooit op hun toepassing werden gecontroleerd. Bovendien bleek uit recent onderzoek dat 75% van de Vlaamse woningen die schrale minimumnorm voor isolatie niet eens haalt. Niet zo bij Wim de Groote en Tine Heyse uit Gent. Zij kochten een rijwoning uit 1953 en maakten bij de renovatie wel werk van een degelijke isolatie. En dat leverde hen alvast geen windeieren op. "We zorgden voor een isolatie van 15 cm rotswol in de buitengevels en 20 cm onder het plat dak", vertelt Wim de Groote. "Ook de vloer, die bijna steeds wordt vergeten bij isolatie, werd 10 cm geïsoleerd". Bedroeg de verwarmingsfactuur voor de renovatie ongeveer 20.000 Bef per jaar, dan is die nu geslonken tot 5.000 Bef per jaar. "Wij verwarmen de hele benedenverdieping met een klein hermetisch gesloten gaskacheltje van nauwelijks 1,55 kiloWatt", aldus Tine Heyse. "Qua vermogen is dat iets meer dan een strijkijzer. In de badkamer staat een identiek toestel en een iets krachtiger kacheltje van 3,5 kiloWatt zorgt voor een snelle opwarming van de zolder". Warm water wordt dan weer verzekerd met een elektronisch ontstoken gasgeiser zonder permanente waakvlam. "Met het verbruik van een gemiddelde waakvlam kunnen wij ons

Er zit spanning op je dak! Tot 450.000 frank subsidie voor zonnepanelen.

De Vlaamse overheid stelde onlangs 20 miljoen Bef ter beschikking voor de promotie van fotovoltaïsche zonnepanelen die zonlicht omzetten in elektriciteit. Dit in tegenstelling tot de zonneboiler die zonlicht omzet in warm water, meestal voor sanitaire toepassingen en waarvoor je een premie van 25.000 Bef kan krijgen bij je intercommunale.

Fotovoltaïsche zonnepanelen zijn vooral nog relatief duur. Het heeft dan ook geen zin er te plaatsen wanneer je niet eerst probeert je elektriciteitsverbruik zoveel

mogelijk te reduceren. Het Controlecomité van de Elektriciteit en het Gas besliste onlangs dat zonnepanelen nu ook rechtstreeks op het elektriciteitsnet kunnen worden aangesloten. Via de gewone teller die het verbruik registreert. Door de elektriciteitsproductie van de zonnepanelen zal deze teller trager draaien of, wanneer de productie hoger is dan het verbruik, achteruit draaien. De geproduceerde elektriciteit kan dan teruggeleverd worden aan dagtarief, ongeveer 6 Bef/kWh. Wie zonnepanelen aankoopt en plaatst voor elektriciteitsproductie komt in aanmerking voor een steun van 50%. De subsidie bedraagt maximaal 450.000 Bef voor privé-persoon en 200.000 Bef voor onderwijsinstellingen. Aanvragen kunnen worden ingediend tot 31 oktober. In principe wordt de subsidieregeling voortgezet in 1999.

i Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie,
Markiesstraat 1, 1000 Brussel,
Tel. 02/553.39.55., Fax. 02/553.44.38.,
e-mail: guy.vanmeerbeek@vlaanderen.be

► huis twee maanden lang verwarmen", merkt Wim de Groote fier op.

Krachtige stofzuiger

En wat met het prijskaartje? Zijn dergelijke lage energiewoningen niet alleen weggelegd voor kapitaalcrachtige bouwheren? "In geen geval", repliceert Wim de Groote heftig. "De enige meerkost is wat extra-isolatiemateriaal. En dat is zo goedkoop dat je dat onmiddellijk hebt terugverdiend. Bovendien verbruiken we ook vier maal minder elektriciteit dan een gemiddeld gezin van drie personen". Dat komt omdat alleen gebruik wordt gemaakt van de beste elektrische toestellen. Er wordt grotendeels verlicht met spaarlampen, het warm water van de wasmachine wordt niet elektrisch opgewarmd in de wastrommel maar komt uit een gasgeiser. De droogkast werkt dan weer op warme kamerlucht die ze zelf ventileert terwijl de stofzuiger amper 450 Watt verbruikt maar wel even krachtig zuigt als één toestel van 1 kW. Tot slot nog dit. Tine Heyse: "Tot onze grote verbazing bleek de videorecorder, zelfs uitgeschakeld, continu 20 Watt te verbruiken. Per jaar is dit 175 kWh, of één vijfde van het hele elektriciteitsverbruik in

huis! En ook de oude koelkast verbruikt nog teveel stroom. Verdere besparingen liggen dus zeker nog in het verschiet!"

Versleten frigo aan de deur

U bent gecharmeerd door dergelijke lage energiewoningen? U voelt er wel iets voor om in uw eigen huishouden het energieverbruik drastisch aan te pakken maar u weet niet precies hoe de koe bij de horens te vatten? "Dan zijn de EcoTeams daarvoor een prima oplossing", vindt Ivo Aerts, coördinator van Global Action Plan Vlaanderen (GAP) dat bij ons de voorbije drie jaar reeds 136 EcoTeams uit de startblokken hielp. Tijdens de bijeenkomsten van zo'n EcoTeam proberen de deelnemers op een leuke manier te werken aan een milieuvriendelijker huishouden en een duurzame levensstijl. Met succes, dat blijkt althans uit het verhaal van Alex en Bea Schubert uit Werchter: "Dankzij een aantal kleine ingrepen en bewuster handelen konden we al snel flink besparen op de facturen van water, elektriciteit, verwarming en vervoer. Eigenlijk heel eenvoudig, zo maakten we geen gebruik van stand-by schakelingen en lieten we ook de verlichting niet nodeloos branden. Een aantal

spaarlampen werd aangeschaft en onze oude, versleten diepvriezer en wasmachine werden vervangen door meer energiezuinige types. Ons elektriciteitsverbruik daalde globaal tussen 13% en 21%".

Bouwteams aan het werk

Door een aantal kleine en relatief eenvoudige ingrepen kan je in het huishouden dus al heel wat energie besparen. Toch zijn de problemen vaak structureel van aard en is de bron van de energieverstopping in de woning zelf verankerd. "Bij het bouwen of verbouwen wordt nog te weinig rekening gehouden met bijvoorbeeld de oriëntatie van de woning, de juiste keuze van isolatiematerialen, voldoende ventilatie of aangepaste en energiezuinige verwarmingssystemen", zegt Nand Van Laer. Hij is projectverantwoordelijke van de Bouwteams die, in aanvulling bij de Ecoteams die vooral een gedragsverandering willen teweeg brengen, zich hoofdzakelijk richten tot kandidaat bouwers en verbouwers. "Voorkomen is beter dan genezen", vindt ook Nand Van Laer. "Daarom vertrekken Bouwteams van een energetisch goed gefundeerd bouwconcept dat bij nieuwbouw en renovatie moet toelaten 50 tot 75% op de primaire factuur te besparen". Waar rekening moet mee gehouden worden? Om een woning thermisch in orde te brengen, adviseren Bouwteams een isolatie van 15 cm minerale wol in de muren, 20 cm in het dak en 10 cm voor vloeren. In het zuiden is hoogrendementsglas aangegeven, zodat de warmte dankzij de betere isolatie kan vastgehouden worden. Een goede en gecontroleerde ventilatie behoort eveneens tot de basisuitrusting. "Bouwen en wonen wordt binnen de Bouwteams als een totaalgebeuren benaderd", aldus nog Nand Van Laer. "Een woning verdient een uitrusting die bestaat uit de meest energie- en waterzuinige toestellen. Verwarmen en warm water aanmaken met elektriciteit bijvoorbeeld kan je best vermijden. Er zijn voldoende alternatieven voorhanden in de vorm van gaskachels, tegelkachels, vloerverwarming in combinatie met zonnepanelen of een klassieke centrale verwarming met vergrote plaatradiatoren".

Struiken op kantoor?

Energiebesparing gebeurt uiteraard niet alleen in eigen huis. Ook industriële bedrijven en kantoren kunnen heel wat geld besparen door hun energieproductiviteit te verbeteren. Het meest spectaculaire voor-

Binnenvallend licht zolang het kan, kunstverlichting als het moet...

De Duitse Commerzbank liet haar nieuwe hoofdkwartier in Frankfurt ontwerpen door Sir Norman Foster and Partners. Met z'n 360 meter is het niet enkel het hoogste gebouw in Europa. Nog opmerkelijker is dat het volledig natuurlijk wordt geventileerd. Het kleine Weense filiaal van de Bank Austria is wellicht nog aangenamer om de dagelijkse werktijd door te brengen. Het filiaal is volgens ecologische, ergonomische en arbeidspsychologische principes gebouwd door een team bestaande uit een architect, een ingenieur en tal van bedreven vaklui. Zij maakten maximaal gebruik van natuurlijk licht aangevuld met kunstverlichting, die automatisch wordt aangeschakeld tijdens die uren dat er onvoldoende natuurlijk licht is. Een optima-

le thermische isolatie, afhankende plafonds, een groendak en een warmtewisselaar zorgden voor het sluitstuk. Gevolg van dit alles: het gebouw kent een indrukwekkend laag energiegebruik van slechts 24 kWh per m². In conventionele kantoorgebouwen loopt dit cijfer al gauw op tot 220-370 kWh per m².

De meeste overheidsgebouwen in ons land munten niet uit inzake comfort en energiezuinigheid. Toch lijkt een inhaalbeweging ingezet. Zo wordt de verlichtingsinstallatie in het Copernicusgebouw in Antwerpen, die dateert uit de jaren '80, grotendeels vervangen door nieuwe armaturen die voorzien zijn van elektronische ballasten. De verlichtingsfactuur wordt zo met 62% gereduceerd.

beeld is dat van Philips Nederland. De multinational slaagt erin om jaarlijks 800 miljoen Bef te besparen op de energierekening. Bijna driekwart van de energiebesparing zit in elektriciteitsbeparing. Een puik resultaat waar veel kantoren en overheidsgebouwen nog ver vanaf zijn. "Een gebouw neerzetten waarin de mensen gelukkig zijn en waar het aangenaam werken is, betaalt zichzelf nochtans op korte termijn terug", meent architect Jef Van Ranst die pleit voor een ecologische trendbreuk. Het kantoor van de toekomst ontvangt volgens Van Ranst zoveel mogelijk daglicht via koepels of zijwanden en schept ruimte voor bomen en struiken rond en op het gebouw. Zijn stelling wordt alvast bevestigd door een Amerikaans wetenschappelijk onderzoek dat aantoonde hoe de productiviteit in kantoorgebouwen meetbaar toeneemt na de invoering van maatregelen die het comfort verhogen en het energiegebruik verlagen. Architect Jef Van Ranst: "Angstige managers in marmeren paleizen zijn geen grote toekomst beschoren".

3 kerncentrales dicht?

Bleef het Vlaamse beleid lange tijd doof voor het pleidooi voor energiebesparing, dan lijkt daar nu toch stilaan verandering in te komen. Toch staat er op beleidsvlak nog heel wat te gebeuren. "Er zijn wel besparingsacties, er zijn herschikkingen in de vraag maar dat alles leidt niet naar een echte vermindering van de verkoop van energie", nuanceert Aviel Verbruggen, professor milieu-economie aan de UFSIA. "Nu worden wel besparingsacties georganiseerd, komt de spaarlamp en de zuinige frigo het huis langs de voordeur binnen maar wordt langs de achterdeur tegelijk het gebruik van energievretende airconditioning aangemoedigd". Een mening die wordt gedeeld door Jan Vande Putte van Greenpeace: "We stellen vast dat elektriciteitsbedrijven waarin Electrabel participeert soms misleidende informatie geven aan hun klanten. Zo worden elektrische verwarming en de elektrische boiler door hen voorgesteld als zuinig en proper, terwijl dit dure en energieverspillende keuzes zijn.

Wie bij het ontwerp van de bouw of renovatie van zijn woning de technologie van onze Energiegids gebruikt, doet het energieverbruik dalen tot een derde. Zo'n superzuinig huis kost niet meer dan een gewoon huis, maar je bespaart jaarlijks 35.000 Bef op de energiefactuur. Hierdoor blijft een dergelijk huis betaalbaar voor iedere bouwster". Wie nog een stap verder wil gaan, kan daarna 100.000 tot 250.000 Bef investeren in actieve zonnepanelen, en het energieverbruik nog verder verminderen met één vierde. Met zijn energieadvies wil Greenpeace een concrete bijdrage leveren aan de reductie van CO₂ en de sluiting van de kerncentrales. Jan Vande Putte: "Jaarlijks verbruiken de Belgische gezinnen met z'n allen 18 miljard kWh elektriciteit. Indien alle maatregelen om elektriciteit te besparen die Greenpeace voorstelt, worden uitgevoerd, kunnen 3 van de 7 Belgische kerncentrales gesloten worden".

i Een volledig overzicht van alle activiteiten die worden georganiseerd in het kader van de Maand van de Energiebesparing vind je als bijlage in deze Milieurama.

Maximaal gebruik maken van binnenvallend daglicht is een eerste belangrijke stap om energie te besparen. Zowel in eigen huis als op kantoor.

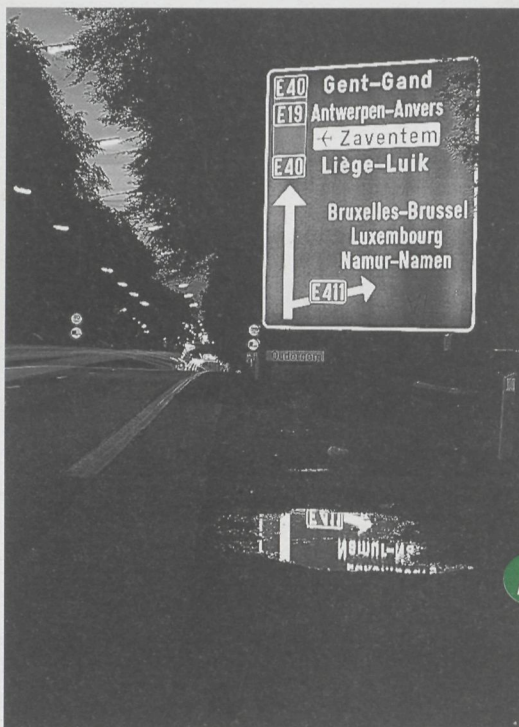

Wie knijpt de katjes in het donker?

Sterren kijken tijdens Derde Nacht van de Duisternis

Nog in het kader van de Maand van de Energiebesparing organiseert Bond Beter Leefmilieu (BBL) samen met de Werkgroep Lichthinder van de Vlaamse Vereniging voor Sterrenkunde (VVS), op 31 oktober de derde Nacht van de Duisternis.

Toen in 1996 de eerste Nacht van de Duisternis plaatsvond, werd er in Vlaanderen nauwelijks aandacht geschonken aan lichthinder en lichtvervuiling. Dit terwijl Vlaanderen tot één van de meest verlichte gebieden ter wereld behoort. Op een nachtelijke satellietfoto van Europa is ons land zelfs één grote lichtvlek. Een groot deel van dit licht gaat gewoon verloren. En dat betekent uiteindelijk ook een verspilling van energie en geld. Bovendien verhinderen de lichtkoepelels boven fel verlichte gebieden het zicht op de sterrenhemel en heeft een overmatige blootstelling aan kunstlicht ook nefaste gevolgen voor mensen, dieren en planten. In de buurt van straatlantaarns blijven planten langer groen en neemt de kans op vorstschade toe. Teveel of ondoelmatige verlichting versnippert tevens het leef- en jachtgebied van lichtschuwe nachtdieren: uilen die in verlichte gebieden jagen worden verblind en raken

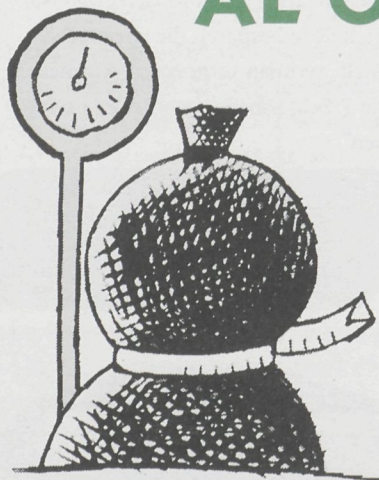

betrokken bij een verkeersongeval. Tot slot raakt ook het bioritme van de mens verstoord door overmatig kunstlicht. Meer dan 120 gemeenten werken dit jaar mee aan de Nacht van de Duisternis. Op 91 plaatsen dooft men tussen 21u00 en 23u00 de klemtoonverlichting. In 37 steden en gemeenten wordt zelfs bijkomend de straatverlichting uitgeschakeld. Gemeenten reiken hun bevolking, middenstanders en bedrijven tevens tal van tips aan om minder en beter te verlichten. Je kan ook actief aan de Nacht deelnemen. Tientallen lidverenigingen van BBL en tal van plaatselijke VVS-afdelingen laten ons genieten van de nachtelijke natuur en een open sterrenhemel.

i Een volledig overzicht van alle activiteiten van de Derde Nacht van de Duisternis vind je in het Energiemagazine dat je als bijlage bij deze Milieurama vindt.

advertentie

STAAT UW VUILNISZAK AL OP DIEET?

Wist u dat het een klein kunstje is om het afval van uw gemeente te vierenderlen? Gemeenten die sorteren kunnen hun afvalberg gevoelig verkleinen. Samen met de aparte ophaling van natte of droge fractie, doet het thuiscomposterende het restafval halveren. Toch is sorteren alleen niet voldoende.

Kringloopcentra geven op een leuke manier een tweede leven aan spullen die anders verloren gaan. Mogelijkheden zijn er genoeg om in uw gemeente afval te voorkomen met een boodschappentassenactie, milieuzorg op de kantoren, een stickercampagne tegen reclaimedrukwerk, een brooddozenactie op school...

De OVAM werkt aan een handleiding die u in de toekomst kan helpen bij afvalvoorkomingsbeleid.

SAMEN ZETTEN WIJ UW VUILNISZAK OP DIEET !

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ VOOR HET VLAAMSE GEWEST
KAN. DE DECKERSTRAAT 22-26 • 2800 MECHELEN
TEL. 015/28.42.84 • FAX 015/20.32.75

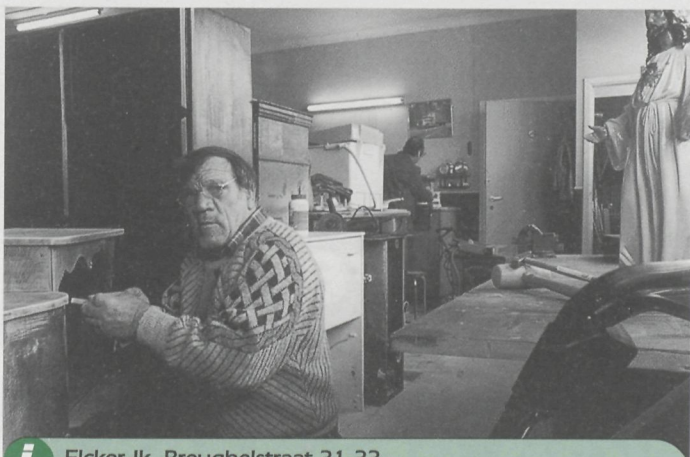
VIBE presenteert denkkader duurzaam bouwen

Over kringloopcentra, strategie en campagnewerk

Het gaat goed met de kringloopcentra in Vlaanderen. Het zal dan ook geen verrassing zijn wanneer we u meedelen dat Elcker-Ik Antwerpen samen met de Koepel van Vlaamse Kringloopcentra vanaf 13 november al voor de 6de keer een 'kringloop-opleiding' organiseert. Bedoeling van de lessenreeks is ervoor te zorgen dat heel Vlaanderen op een professionele wijze door kringloopcentra wordt bediend. Tijdens zo'n kringloopopleiding leren de toekomstige 'kaderleden' van bestaande en nieuwe centra een goeddraaiend centrum uitbouwen. Hoe zit de afvalwetgeving in mekaar? Hoe zorg je ervoor dat een kringloopcentra financieel en juridisch stevig in mekaar steekt? Welke materialen kan je al dan niet verkopen?

Wie zelf een geïnteresseerd kringloper wil worden, krijgt vanaf 13 november een antwoord op deze vragen. De cursus wordt vooral georganiseerd in de lokalen van Elcker-Ik in Antwerpen maar, uiteraard, staan ook enkele bezoeken aan bestaande centra op het programma. Nog in Elcker-Ik Antwerpen kan je op woensdag 18 november terecht voor een cursus rond strategie en campagnewerk. Deze studiedag richt zich tot die mensen die geloven dat ze zelf verandering op gang kunnen brengen. Op welke manier kan je binnen je vereniging werk maken van een degelijke strategie en een praktische actie? Wie zijn mogelijke bondgenoten en hoe krijg je ze aan je kant? Wie een antwoord wil op deze vragen zakt op woensdag 18 november zeker af naar Elcker-Ik.

i Elcker-Ik, Breughelstraat 31-33, 2018 Antwerpen, Tel. 03/218.65.60., Fax. 03/281.02.45.

i Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen (VIBE) vzw, Patriottenstraat 27, 2600 Berchem, Tel. & Fax. 03/239.74.23

Feest aan de Hobokense Polder!

Begin oktober viert de Werkgroep Hobokense Polder (WHOP) vzw feest. Deze BBL-organisatie die eind jaren '70 werd opgericht als actiegroep om een opmerkelijk natuurgebied te behouden voor toekomstige generaties, viert straks zijn 20ste verjaardag. En dat doet WHOP met stijl. Van 9 tot 12 oktober staan een rits activiteiten op het programma. Zo is er een opmerkelijke tentoonstelling die een overzicht biedt van alle inspanningen die WHOP deed om de Hobokense polder te beschermen. Maar 'Natuur in de stad', want dat is de naam die de tentoonstelling meekreeg, is meer dan zomaar een overzicht. Tegelijk worden alle bekroonde en opmerkelijke inzendingen tentoongesteld van 3 wedstrijden rond natuurfotografie, poëzie

en onderwijs die eerder dit jaar georganiseerd zijn. Ook een 5-tal Antwerpse kunstenaars presenteren er hun werken. Bovendien wordt op zaterdag 10 en zondag 11 oktober een nieuwe locatie geopend die zal fungeren én als uitvalsbasis om op een actieve wijze de Hobokense polder te verkennen én als trefpunt voor al diegenen die van gezelligheid houden. Daarnaast worden doorlopend een natuur- en milieurommelmarkt, een pannenkoekenfeest en een expo van natuurvriendelijke bouwmaterialen, milieubewust kopen en consumeren georganiseerd.

i Werkgroep Hobokense Polder vzw, A. Einsteinlaan 22, 2660 Hoboken, Tel. 03/830.20.51.

Kiezen tussen het Maerlantmuseum en de Abdij van het Park

Een bezoek aan het rustieke stadje Damme, op een boogscheut van Brugge, zegt u wel iets? Kruis dan zondag 17 oktober aan in je agenda want dan trekt de Koninklijke Vereniging voor Natuur en Stedenschoon erop uit naar Damme en Lissewege. Er wordt samen met een gids gewandeld doorheen het middeleeuwse Damme met o.a. een bezoek aan het St.-Janshospitaal en het Maerlantmuseum. In de vooravond staat ook nog een wandeling doorheen Lissewege op het programma. Een week later, op zaterdag 24 oktober, trekt Natuur en Stedenschoon richting Vlaams-Brabant voor een bezoek aan de Abdij van het Park in Heverlee en het natuureservaat Rodebos en Laanvallei. De

Norbertijnenabdij Het Park werd in 1131 gesticht en kende daarna diverse bloei- en bouwperiodes. Zeer indrukwekkend zijn bijvoorbeeld de 17de eeuwse plafonddecoraties in stucwerk op het tongewelf van de bibliotheekzaal. Daarna wordt er nog gewandeld doorheen het natuureservaat Rodebos-Laanvallei dat door zijn uitgesproken reliëf en de afwisseling van natte en droge bodem wordt gekenmerkt door een uitzonderlijk groot aantal vegetatietypen.

i Natuur en Stedenschoon, Kon. Astridplein 24, 2018 Antwerpen, Tel. 03/232.35.31.

INTERVIEW

Interview met
Johan De Beule
van ECONETwerk:

**„Langdurig werklozen
kunnen meer
dan beheerswerken opknappen
in één of ander natuurreservaat“.**

Een concern van organisaties en bedrijven dat werk maakt van duurzame tewerkstelling door natuurontwikkeling en zachte recreatie. Zo zou je de basisfilosofie van ECONETwerk kunnen omschrijven. Niet echt nieuw? Dat klopt. Of toch niet helemaal... Werk maken van een duurzame ontwikkeling in de open ruimte is voor ECONETwerk geen middel, wel een doel op zich. En daarmee onderscheidt ECONETwerk zich toch wel van een handvol andere ecologische tewerkstellingsinitiatieven. Met een aardige staat van dienst binnen de milieubeweging ontpopte Johan De Beule zich, samen met zijn collega Eddie Roggen, de voorbije twee jaar tot een 'groen' manager van een handvol bedrijfjes en organisaties...

? Toen we elkaar 4 jaar geleden ontmoetten in het kader van een Milieurama-artikelenreeks rond regionale landschappen, was je als coördinator van het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën ook al overtuigd van de combinatie van tewerkstelling, natuurbehoud en zachte recreatie. Maar hoe moeten we het ontstaan van ECONETwerk situeren?

Het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën was eigenlijk een project van Natuurreservaten vzw. We wilden in een aantal economische impulsgebieden in Vlaanderen ook werk maken van duurzame tewerkstelling en toeristische streekontwikkeling door natuur en landschap een meerwaarde te geven. In samenwerking met een aantal gemeentebesturen, natuurorganisaties, landbouwers en de toeristische en recreatieve sector hebben we proberen aan te tonen dat natuurbehoud en -ontwikkeling ook arbeidsplaatsen oplevert. Met succes, op twee jaar tijd hadden we toch een 25-tal mensen tewerkgesteld in het kader van een opleiding voor polyvalent groenarbeider. Toen het project van het regionaal landschap in '95 werd afgerond, is Econet vzw opgericht om aan diezelfde doelstelling een iets ruimere en blijvende invulling te geven. De filosofie is dezelfde gebleven maar de concrete invulling ervan is heel wat uitgebreid. We proberen nog steeds zo nauw mogelijk samen te werken met lokale besturen en hen ervan te overtuigen dat de aanwezige natuur- en landschapswaarden een kapitaal zijn waar heel wat mee aan te vangen valt. Dat je die natuur ook op een duurzame manier toeristisch kan exploiteren en op die manier het economische én ecologische niveau naar een hoger niveau kan tillen.

Samen de boot in...

? Wat zijn dan wel de doelstellingen van ECONETwerk? En vooral, in welke mate zijn die verschillend van de werking van het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën?

Op dit ogenblik is het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën een volledig zelfstandige overlegstructuur tussen verenigingen en besturen. Eén van de vele activiteiten van ECONETwerk

Johan De Beule: "Het is niet evident dat natuurverenigingen die langdurig werklozen inschakelen voor beheerswerken ook voldoende aandacht hebben voor sociale begeleiding van die mensen. Bij ons gebeurt dat wel."

bestaat erin om als 'huisaannemer' de concrete projecten van het Regionaal Landschap uit te voeren. Eigenlijk moet je ECONETwerk beschouwen als een netwerk van verenigingen en bedrijven dat is opgericht met twee, perfect evenwaardige, doelstellingen. Enerzijds zoeken we projecten en organiseren we activiteiten in de sfeer van natuurbehoud om op die manier de landschapskwaliteit te verhogen en de toeristische ontwikkeling van een streek op een duurzame manier aan te zwengelen. Maar anderzijds heeft ECONETwerk ook een heel duidelijke sociale component. We proberen door die projecten ook een zinvolle tewerkstelling te creëren voor laaggeschoolden, langdurig werklozen en kansarmen. 'Werk maken van natuur' is niet voor niets onze slogan. In die zin verschilt de 'ECONETwerk-groep' ook duidelijk van andere sociale tewerkstellingsinitiatieven. Natuurontwikkeling, landschapszorg en duurzame streekontwikkeling zijn voor ons duidelijk een doel op zich. Niet zomaar een middel om via diverse tewerkstellingsprogramma's, zoals bijvoorbeeld Wepplus, langdurig werklozen of kansarmen opnieuw aan een job te helpen.

? Wat zijn dan wel de activiteiten en projecten die de voorbije maanden en jaren binnen de structuur van ECONETwerk zoal werden opgestart?

In '97 zijn we in het kader van ons LIFE-project, bijvoorbeeld gestart met de organisatie van Kanaaltochten op het kanaal Brussel-Charleroi. Het is algemeen bekend dat die regio de voorbije jaren verworpen is tot een industriële woestenij die best wel

Johan De Beule: "Natuurontwikkeling, landschapzorg en duurzame streekontwikkeling zijn voor ons duidelijk een doel op zich. Geen middel om zomaar overheidsgeld binnen te rijden".

wat frisse impulsen kan gebruiken. Die boottochten worden samen georganiseerd met de Provincie Vlaams-Brabant, De Milieuboot vzw, Scaldis vzw en Reko vzw. Nu wordt dit project trouwens volledig door deze partners gerund. Het feit dat we op zoek gaan naar andere partners die mee een project kunnen uitwerken en later overnemen, is trouwens één van de kenmerken voor de werking van ECONETwerk. De boottocht is meer dan zomaar een pendeltocht van Brussel naar Charleroi. Een gids geeft tekst en uitleg bij de diverse natuurwaarden en de toeristische bezienswaardigheden waar je voorbijkomt én er werden ook heel wat arrangementen uitgewerkt. Zo is er aansluitend op de boottocht de mogelijkheid om een aantal historisch interessante monumenten en plekjes langsheen het parcours te gaan bekijken. Waaronder bijvoorbeeld de Herissemolen in Alsemberg of het Provinciaal Domein in Huizingen. Eén en ander wordt ook gecombineerd met fietstochten doorheen het Pajottenland. Op die manier genereert zo'n boottocht ook inkomsten en tewerkstelling voor de rest van de regio. Dat die formule aanslaat, is vrij duidelijk: het voorbije jaar waren er meer dan 20.000 inschrijvingen voor die boottochten.

Sleutelen aan fietsen

? *Dat er een markt bestaat voor dergelijke vormen van zachte recreatie wordt ook duidelijk gemaakt in het Regionaal Landschap Kempen en Maasland waar vooral het Fietsroutenwerk op nogal wat belangstelling kan rekenen. Vraag is alleen of je op die manier ook extra-tewerkstelling creëert?*

Heel zeker, je mag de impact van die toeristisch-recreatieve activiteiten voor een regio zeker niet onderschatten. Bovendien genereren die projecten op zich ook een component directe tewerkstelling, onmiddellijk gelinkt aan het project of initiatief. Eén van de bedrijfjes die we binnen ECONETwerk hebben opgericht, is bijvoorbeeld de Velothek en die ontwikkelt een waaijer aan activiteiten die te maken hebben met fietsverhuur, fiets-toerisme, ... De aandacht ligt eerder op fietsverhuur dan wel op het uitwerken van een fietsinfrastructuur met aanduiding en bewegwijzering van routes. Zo bieden wij bijvoorbeeld aan hotel- en restaurant-uitbaters de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode van het jaar een aantal fietsen bij ons te huren. Die ze dan ter beschikking kunnen stellen van geïnteresseerde toeristen. Tegelijk bieden wij ook een onderhoudscontract aan waardoor de verhuurde fietsen, indien nodig, door onze mensen worden gerepareerd. Op die manier werken wij bijvoorbeeld samen met enkele VVV's in Haspengouw en we verhuren op die basis ook enkele fietsen aan de politie van Halle.

? *Op welke manier recruterer jullie de mensen die in dergelijke projecten kunnen worden tewerkgesteld?*

Een heel belangrijk aspect binnen de werking van ECONETwerk is de organisatie van opleidingen waarin we langdurig werklozen de kans geven om opnieuw te leren wat het betekent om in een werkomgeving te functioneren. Daarvoor werken we o.m. samen met de VDAB-beroepsopleidingscentra en het Europees Sociaal Fonds. Zo is er onze opleiding tot 'polyvalent groenarbeider' waarin cursisten gedurende 10 maanden zowel theoretische als praktische informatie krijgen over natuurbeheer, tuinaanleg, het onderhoud van parken, het vakkundig snoeien van bomen en struiken, ... Bedoeling is uiteraard ook dat ze de nodige praktijkervaring kunnen opdoen. Vandaar dat binnen ECONETwerk een aanne-mersbedrijfje werd opgericht waarmee we in heel Vlaanderen aan de slag kunnen. Dit bedrijf is gespecialiseerd in natuurontwikkelingsprojecten ter uitvoering van de Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplannen.

3 op 4 vindt vast werk

? *Je kan je uiteraard de vraag stellen of die mensen daar écht wel iets aan hebben? Kwatongen beweren wel eens dat dergelijke tewerkstellingsprojecten louter een manier zijn om op een goedkope manier werken te laten uitvoeren. Bijvoorbeeld beheerswerken in natuurgebieden?*

Die opmerking is in een aantal gevallen inderdaad terecht. Het is niet evident dat natuurbehoudsverenigingen die langdurig werklozen inschakelen voor beheerswerken ook voldoende aandacht hebben voor de sociale omkadering en begeleiding. De resultaten zijn dan ook navenant. Voor ECONETwerk gaat ze evenwel niet op omdat de sociale én ecologische component binnen onze werking perfect zijn uitgebalanceerd. Dat betekent concreet dat de deelnemers aan onze opleidingen zeer nauwgezet worden begeleid en dat we hen vooral een attitude willen aanleren waardoor ze opnieuw aansluiting vinden bij het gewone arbeidscircuit. Zo richtten we onlangs in de regio Halle-Vilvoorde een 'intergemeentelijk natuur- en landschapsteam' op. Gemeenten die optie 6 en 8 van het milieuconvenant hebben ondertekend, krijgen van de Vlaamse overheid immers een financiering om langdurig werklozen in te schakelen bij de uitvoering van natuurontwikkelingsprojecten in het kader van het Gnop. Een tiental gemeenten uit de regio besliste dan maar om daarvoor met ECONETwerk samen te werken. Ook de Provincie Vlaams-Brabant participeert in dat landschapsteam. In totaal zijn momenteel zo'n 20-tal zogenaamde 'Minaarbeiders' aan de slag in de regio. Binnen de grenzen van de participerende gemeenten werken ze ondermeer aan natuurontwikkelingsprojecten die kaderen in de diverse Gnop's.

Je hebt al een aantal keren uitdrukkelijk gesteld dat het de bedoeling is dat jullie cursisten na zo'n opleiding opnieuw terecht kunnen in het normale arbeidscircuit. Lukt dat?

Momenteel vindt 50 tot 75% van onze deelnemers na hun opleiding opnieuw vast werk. De doorstroming vanuit ECONETwerk naar een andere job is dus meer dan behoorlijk. Dat heeft veel te maken met de vrij specifieke opleiding die wij aanbieden. Iemand die enkele maanden bij ons aan de slag was als pakweg kraanman of fietsmekaniker die kan, eens hij in een andere job terecht komt, best wel zijn mannetje staan. Het komt er echter vooral op aan om de cursisten ook op vlak van gedrag en attitude opnieuw klaar te maken voor de arbeidsmarkt. En eerlijkheidshalve moeten we durven toegeven dat dit heel wat moeilijker is. Heel wat mensen die bij ECONETwerk een opleiding volgen, zijn vaak al ouder dan 40 jaar en al enkele jaren werkloos. Zelfs wanneer zo iemand na een opleiding ergens anders vast werk vindt, is het maar de vraag of hij daar enkele jaren later nog steeds aan de slag is. Heel wat langdurig werklozen kampen immers met specifieke problemen die je, zelfs met zo'n opleiding, niet blijvend kan oplossen.

Geen concurrentie voor privé

Dient de overheid dan geen werk te maken van een soort 'permanent opvangnet' voor mensen die, om welke reden ook, moeilijk kunnen functioneren binnen een privé-onderneming maar integendeel nood hebben aan een meer gerichte begeleiding?

Dat kan inderdaad een oplossing zijn. De groep van mensen die door de steeds toenemende technologie niet langer aansluiting vindt bij de normale arbeidsmarkt wordt steeds groter. Bovendien is de terreur van de efficiëntie ook alom aanwezig. Alles moet zo snel, zo goed én zo goedkoop mogelijk worden opgeknapt. De groep van mensen die binnen die structuur niet fatsoenlijk kan functioneren, wordt steeds groter. Wanneer de regering Dehaene het lef heeft om te beweren dat tewerkstelling een maatschappelijke prioriteit is, dan mag men de ogen niet sluiten voor die groep van mensen die om één of andere reden niet aan de bak kan komen.

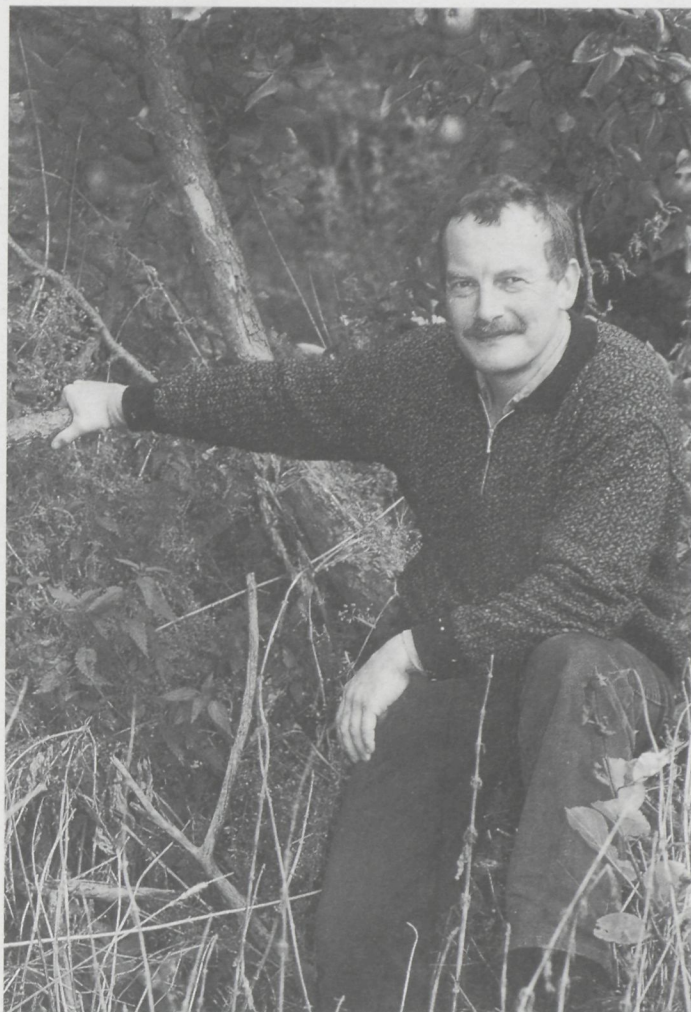

De privésector zal er wellicht wel een andere visie op nahouden. Vormen dergelijke tewerkstellingsprojecten toch geen oneerlijke concurrentie voor privé-ondernemingen die het zonder overheidssteun moeten stellen?

Het is een kritiek die ons vaak naar het hoofd wordt geslingerd. Het kan er in eerste instantie misschien wel op lijken dat een

Johan De Beule: "Wie bij ons een opleiding heeft gevolgd kan achteraf overal zijn mannetje staan".

Johan De Beule: "De terreur van de efficiëntie is alom aanwezig. Alles moet zo snel, zo goed én zo goedkoop mogelijk worden opgeknapt. De groep van mensen die binnen die structuur niet fatsoenlijk kan functioneren, wordt steeds groter".

bedrijfe zoals ECONETwerk, dat zich ook gaat profileren op vlak van natuurvriendelijke tuinaanleg, een concurrent is voor zelfstandige tuinaanleggers. Maar die kritiek is vrij kortzichtig. Om te beginnen dien je er rekening mee te houden dat wij werken met mensen die het op zijn zachtst gezegd moeilijk hebben om mee te draaien in het gewone arbeidscircuit. Ik vraag me vaak af welke privé-ondernemer het geduld zou opbrengen om zo'n mensen een kans te geven? Bovendien mag je niet uit het oog verliezen dat in de echte privé-sector met heel wat meer overheidsmiddelen wordt rondgestrooid dan in de non-profitsector het geval is. Tenslotte wil ik ook wijzen op het initiële concept dat aan de basis ligt van ECONETwerk. We proberen vooral werk te creëren in die sectoren waar het voor de privé-sector eigenlijk niet rendabel is. Bijvoorbeeld landschapszorg en beheerswerken in natuurgebieden. Als de overheid werk wil maken van een degelijke samenleving, dan moeten daaruit een aantal conclusies worden getrokken. Aandacht voor natuur en landschap is daar één van. Respect voor diegenen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt is een andere. Met ECONETwerk willen we beide aan mekaar koppelen. Er ligt best wel nog heel wat werk op de plank...

Piet Decoster

ECONETwerk,

Roggemanskaai 8,
1500 Halle

Tel.: 02/356.56.56 - Fax: 02/356.38.39

Zin om wat te spelen in het bos?

Nog tot 11 oktober kan je overal in Vlaanderen terecht voor de Week van het Bos. Eén en ander wordt dit jaar georganiseerd onder het centrale motto 'Speel in op het Bos'. In dat kader organiseert de Vlaamse Bosbouwvereniging op zaterdag 10 oktober bijvoorbeeld een symposium waar mensen uit het jeugdwerk en de bossector met elkaar van gedachten wisselen over de mogelijkheden van spel in het bos. Verder worden tijdens deze Week van het Bos overal in

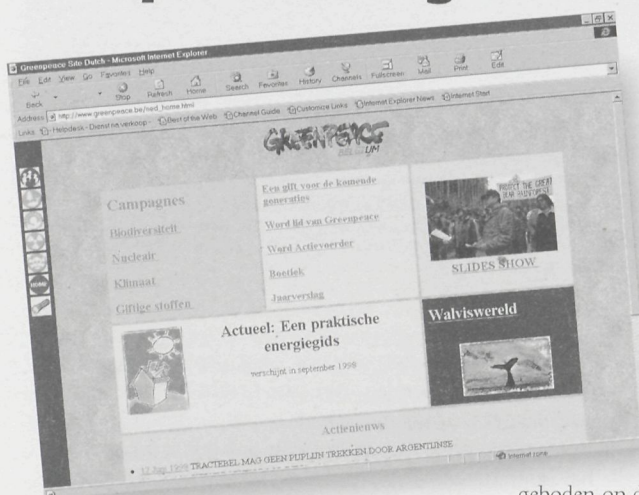
Vlaanderen natuurwandelingen, voordrachten, tentoonstellingen en 'houthakwedstrijden' georganiseerd. Dit jaar wordt bijvoorbeeld voor het eerst ook een wedstrijd voor trekpaarden georganiseerd. Op een parcours buiten het bos worden een aantal hindernissen uitgewerkt. Bedoeling is dat paard én begeleider een boomstam zo goed en zo snel mogelijk over of langs die hindernissen proberen te loodsen.

12

i AMINAL Afdeling Bos en Groen,
Emile Jacqumainlaan 156 bus 8, 1000 Brussel, Tel. 02/553.81.02., Fax. 02/553.81.05.

Surf op internet en spaar energie

Greenpeace heeft op vlak van promotie van energiebesparende technieken al één en ander op haar actief. De voetballers van Club Brugge douchen zich bijvoorbeeld onder Greenpeace-spaardouchekoppen. De milieuorganisatie liet onlangs ook een eigen 'Greenfreeze' ontwikkelen, een koelkast die ertoe leidde dat de meer gevestigde merken overgingen tot het overschakelen op HCFC- en HFC-vrije koelkasten. Greenpeace gaat nu nog een stap verder en lanceerde een internetsite met hapklare informatie over de beste energietechnologie bij het (ver)bouwen en inrichten van een woning. Op de website kom je o.m. te weten hoe je huis goed kan worden geïsoleerd, welke verwarming je kan plaatsen, welke elektronische toestellen het zuinigst zijn... Nog op de site vind je het voorbeeld van een Vlaams gezin van 4 personen dat, met een elektrische boiler, gemiddeld 6.600 kWh/jaar verbruikt. Wanneer je de beste toestellen gebruikt, kan dat verbruik evenwel dalen tot 1.250 kWh. De website bevat ook nog concrete informatie over een

500-tal producten en toestellen. Deze superzuinige toestellen zijn meestal niet veel of nauwelijks duurder, en soms zelfs goedkoper, dan gewone toestellen. Je vindt onder meer concrete productnamen van de zuinigste warmwatertoestellen, koelkasten en wasmachines. Het mooiste stuk van de website is een fotogalerij van een 40-tal verlichtingstoestellen die speciaal ontworpen zijn voor spaarlampen.

De energiegids wordt gratis aangeboden op de website van Greenpeace: www.greenpeace.be. Wie de hele gids wil downloaden kan de energiegids op CD-rom bestellen (500 Bcf). De gids is ook beschikbaar in een handige ringmap die 500 fr. kost.

i Greenpeace,
Vooruitgangstraat 317, 1030 Brussel,
Tel. 02/274.02.00., Fax. 02/201.19.50.,
e-mail: info@be.greenpeace.org

Nike stopt niet langer PVC in sportschoenen

De internationale sportgigant Nike maakte onlangs bekend het gebruik van PVC in de productie van zijn sportschoenen stop te zetten. Daarmee is

Nike de eerste producent van sportschoenen die een dergelijke

beslissing neemt. Nike zegt dat de beslissing niet bedoeld is om te anticiperen op eventuele regelgeving daaromtrent maar alleen is ingegeven door milieuoverwegingen. Volgens Nike zorgde het gebruik van PVC in de productie van zijn sportmateriaal voor nogal wat problemen, zo werd in de buurt van Nikevestigingen een verhoogde uitstoot van dioxines vastgesteld. Nike wil ook het gebruik van andere schadelijke stoffen, zoals cadmium en ftalaten, tot een minimum beperken. Tegelijk sprak Nike ook de belofte uit om bij de bouw van zijn nieuwe Europese vestiging in Hilversum onder geen enkel beding gebruik te maken van PVC of andere schadelijke bestanddelen in de bouwmaterialen maar er integendeel naar te streven om het gebouw maximaal op te trekken volgens milieuvriendelijke normen.

Zorgt Agenda 2000 voor ommezwaai in Europees landbouwbeleid?

Kiezen tussen mestproductie en hoevetoerisme...

Bovendien zijn dat niet de enige problemen die de geplande uitbreiding van de EU met zich meebrengt. Zo zal ook het Europees structuur- en cohesiefondsbeleid, dat onder meer projecten in economisch achterblijvende regio's, plattelandsgebieden en perifere gebieden zoals Ierland, Portugal en Griekenland financieert, drastisch hervormd moeten worden. Tenslotte zal een uitgebreide EU ook meer verscheidenheid en complexiteit vertonen, waardoor de al moeizame besluitvorming nog moeilijker zal verlopen. Enkele gedurfde wijzigingen in het Europese beleid lijken dan ook onafwendbaar. "Precies het antwoord van de Europese Commissie op die uitdagingen van de geplande uitbreiding, is vervat in 'Agenda 2000'", legt BBL-beleidsmedewerker Bart Martens uit. "Het werd een lijvige visietekst waarin de grote lijnen van de noodzakelijke

De Europese Unie (EU) heeft grootse vooruitzichten. Om te beginnen is er de geplande uitbreiding naar Midden- en Oost-Europa. Zoals bekend staan Hongarije, Polen, Estland, Tsjechië en Slovenië te trappen om lid te worden van de Unie. En dat is niet zo evident. Immers, door die uitbreiding dreigt het gemeenschappelijk landbouwbeleid, dat nu reeds de helft van de Europese begroting opsoupeert, compleet onbetaalbaar te worden en zou het huidige regime van landbouwsubsidies leiden tot nog grotere voedseloverschotten...

Europese beleidshervormingen worden uitgestippeld". Volgens planning zouden de concrete beleidsvoorstellen die uit Agenda 2000 moeten volgen, nog voor de Europese verkiezingen van juni volgend jaar door de Europese Raad en het Europees Parlement moeten worden goedgekeurd. In ieder geval moet de hele zaak rond zijn vooraleer het mandaat van de Commissie afloopt. Kortom, Agenda 2000 komt binnenkort gegarandeerd in het nieuws...

Sociale steun voor rijkste boeren

Niet in het minst omdat de voorgestelde hervormingen in het Europees landbouwbeleid voor heel wat consternatie zorgen. Die hervormingen liggen in de lijn van wat in '92 door toenmalig Europees Commissaris Mc-Sharry reeds gedeeltelijk werd

De ongebreidelde mechanisatie van de Europese landbouw moet dringend worden gestuit.

foto: Frans Geys

doorgevoerd. "Deze hervorming voorziet in een afbouw van de productiestimulerende prijsopondersteuning, waardoor de boer een gegarandeerde prijs krijgt die hoger ligt dan de wereldmarktprijs, ten voordele van rechtstreekse inkomenssteun", verduidelijkt Bart Martens. "Die hervormingen zorgden wel voor een vermindering van de landbouwoverschotten en een verhoging van het globaal Europees landbouwinkomen, maar konden toch niet voorkomen dat nog steeds 80% van de landbouwsteun terecht komt bij de 20% grootste boeren. Eigenlijk vooral die landbouwers die de steun niet eens nodig hebben".

Evenmin zorgden die hervormingen ervoor dat de trend naar verdere mechanisatie, specialisatie en schaalvergroting werd gestuit. Met alle sociale en ecologische gevolgen van dien. "Het Europees beleid heeft er integendeel nog voor gezorgd dat er steeds meer pesticiden werden gebruikt en dat de landbouwers, door massaal kunstmest en goedkope veevoeders te importeren, een immens mestoverschot gingen creëren", argumenteert Bart Martens. "En dan hebben we het nog niet over de problemen inzake verdroging, vervlakking van het landschap én de versnippering en isolatie van waardevolle natuurgebieden". Komt daar nog eens bovenop dat die steeds grotere productie door steeds minder boeren gebeurt. "En dat je ook als consument daarvan de nare gevolgen draagt", voegt Bart Martens er nog aan toe. "De industriële voedselproductie mikt vooral op kwantiteit en lijkt van

de kwaliteit van het voedsel niet echt wakker te liggen. Hormonen, antibiotica, pesticidenresidus, tranquilizers en allerlei andere toegevoegde chemische stoffen zijn willens nillens een vast bestanddeel van onze dagelijkse voeding".

Geen verdere liberalisering

Agenda 2000 wil daar dus iets aan doen. Gaat het Europese landbouwbeleid dan toch nog de goede kant op? BBL-beleidsmedewerker Bart Martens relateert: "De landbouwministers van de diverse lidstaten houden zich momenteel vooral bezig met het becijferen van de gevolgen van de aangekondigde hervormingen voor hun eigen boeren. Je kan niet zeggen dat er nu plots wordt gekozen voor een duurzame en toekomstgerichte oplossing van het landbouwprobleem". Bovendien zijn het niet de eerder geschetste problemen voor mens en milieu die aan de basis liggen van de aangekondigde hervormingen. Bart Martens: "De eigenlijke aanleiding moet je zoeken in de uitbreidingsplannen van de EU en in de nakende onderhandelingen binnen de Wereld Handels Organisatie (WHO) over de liberalisering van handel in landbouwproducten en de afschaffing van landbouwsubsidies". Toch moeten de hervormingsplannen volgens de milieubeweging te baat

De realiteit leert dat de Europese lidstaten eigenlijk niet wakker liggen van de ecologische én sociale gevolgen die de grootschalige landbouw veroorzaakt.

foto: Ino Verhaegen

worden genomen om een toekomstgericht landbouwbeleid tot stand te brengen. "Precies door die hervormingen kan er werk worden gemaakt van voldoende, juist geprijsd, kwalitatief hoogstaand én gezond voedsel", meent Bart Martens. "Landbouwers die water- en energievoorraden op een duurzame en milieuvriendelijke manier beheren, moeten kunnen rekenen op een gegarandeerd inkomen. Zo krijg je ook echt een eerlijke handel in landbouwproducten. Wanneer de hervormingsvoorstellen echter zouden uitmonden in een pure liberalisering van de landbouw zal de huidige milieu- en arbeidsvernietigende schaalvergroting zich blijvend doorzetten. Dat zou een kapitale misrekening zijn".

Boeren voor het milieu...

Agenda 2000 biedt echter wel degelijk de mogelijkheden om een meer duurzame landbouw te ondersteunen. Enkele bijsturingen zijn dan wel absoluut noodzakelijk. Zo biedt de geplande verschuiving van prijsopondersteuning naar gedeeltelijke compenserende rechtstreekse inkomensondersteuning volgens Bart Martens de mogelijkheid om deze steun te koppelen aan voorwaarden en doelstellingen op het vlak van milieu-, natuur- en landschapsbehoud: "Dat wordt met een moeilijk woord 'cross-compliance' genoemd. Het succes van deze 'cross-compliance' zal echter volledig

foto: Ino Verhaegen

foto: Luc Verhaegen

Brabantse trekpaarden op een wei in het Pajottenland. Nostalgie? In een mens- en milieuvriendelijke landbouw kunnen deze stevige viervoeters heus een rol van betekenis spelen.

afhangen van de goodwill van de lidstaten. Het zijn immers de lidstaten die moeten aangeven welke milieuvorwaarden aan de steun worden verbonden". In de praktijk lijken de lidstaten echter niet wakker te liggen van de milieugevolgen die door de industriële landbouw worden veroorzaakt. 13 van de 15 lidstaten voldoen bijvoorbeeld niet aan de vereisten van de Europese Nitraatrichtlijn. "Wij vinden het dan ook absoluut noodzakelijk dat 'cross-compliance' verplicht wordt gesteld op een manier die milieuwinst verzekert", vindt Bart Martens. "Daarvoor moeten basisregels en minimumvoorwaarden op het vlak van milieu en dierenwelzijn vastgelegd worden op Europees vlak. Dat zal ook leiden tot minder verschillen tussen de lidstaten en daarom ook tot minder concurrentievervalsing. Lidstaten kunnen vervolgens zelfs uitmaken welke maatregelen voor een extra milieukwaliteit zij via beheersovereenkomsten willen financieren". Om te voorkomen dat het leeuwendeel van het Europees landbouwbudget blijft terecht komen bij de grootste, meest intensieve en vervuilende landbouwbedrijven, is de milieubeweging ook van oordeel dat de steun moet worden 'gemoduleerd' en 'geplafoneerd'. Ook hiervoor werd in het kader van Agenda 2000 een regeling uitgewerkt. Maar ook hiervoor wordt de concrete invulling weer overgelaten aan de lidstaten. "Modulering betekent dat je meer steun kan geven aan een arbeidsintensief

landbouwbedrijf terwijl de 'plafonering' de steun per bedrijf kan beperken tot een bepaald niveau", legt Martens uit. Via de plafonering wordt de steun boven een bepaald niveau afgetopt. "De huidige voorstellen voorzien dat steun die op die manier wordt afgeroomd, toch beschikbaar blijft voor de lidstaat. Deze is verplicht om de afgetopte steun in te zetten voor de financiering van milieumaatregelen binnen de landbouw.

Steun voor mestverwerking...

Tenslotte biedt ook de omvattende regeling op het vlak van plattelandsontwikkeling extra kansen voor een duurzame landbouw. "Agenda 2000 wil bestaande initiatieven zoals de wetgeving inzake milieumaatregelen in de landbouw, bebossing van landbouwgrond, vervroegde uittreding of investeringssteun wat meer en beter op mekaar afstemmen", aldus nog Bart Martens. "In de plaats van deze aparte reglementeringen komt er één fonds voor de financiering van plannen inzake plattelandsontwikkeling. Milieumaatregelen moeten verplicht deel uitmaken van deze plannen. Andere maatregelen kunnen facultatief worden opgenomen". Maar ook hier zal het succes afhangen van de wijze waarop de lidstaten de toegekende fondsen zullen benutten. Bart Martens: "De ervaring in Vlaanderen leert ons dat een grote waakzaamheid is geboden om misbruik

van de fondsen voor plattelandsontwikkeling tegen te gaan. Zo werd door het 'managementcomité' voor de Westhoek, dat projecten moet voorstellen en sturen die gefinancierd worden door het reeds bestaand Europees fonds voor plattelandsontwikkeling, financiële steun gevraagd voor de bouw van een mestverwerkingsfabriek te Ieper. Steun aan mestverwerking is niet enkel in strijd met het principe 'de vervuiler betaalt', maar blijkt ook een vorm van oneerlijke concurrentie ten aanzien van de kunstmestindustrie en de meer extensieve, grondgebonden veehouderij. Gelukkig heeft Europa hier, ondermeer na klacht van BBL, een stokje kunnen voorsteken".

Boerenbond als 'scherprechter'

Dit voorval illustreert alvast zeer goed hoe geld voor plattelandsontwikkeling kan misbruikt worden om precies de intensieve, industriële landbouw te financieren. Terwijl het net die landbouw is die het platteland onleefbaar maakt... Om zulke misbruiken te voorkomen pleit de milieubeweging voor een herziening van het 'managementcomité' dat de projecten finaal moeten beoordelen: "Momenteel staan deze comités volledig onder controle van de Boerenbond die daar uiteraard in de eerste plaats zit om de belangen van de agro-business te verdedigen", weet Bart Martens. "Bovendien zouden de ingediende plannen en projectvoorstellen het onderwerp moeten uitmaken van een milieu-effectenrapport en zouden ze moeten onderworpen worden aan een openbaar onderzoek waarbij ook milieuorganisaties kunnen betrokken worden. Alleen op die manier kan je de fondsen voor plattelandsontwikkeling inzetten voor echt zinvolle projecten. Bijvoorbeeld op vlak van hoevetoerisme, zachte recreatie, directe voorkoop, promotie van streekproducten,... Wanneer de Europese Commissie hiervoor stevige criteria uitwerkt dan kan Agenda 2000 een beleidsinstrument worden dat belangrijke perspectieven opent voor duurzame landbouw".

Boter, melk, kaas en eieren van de eigen boerderij. Zorgt Agenda 2000 ervoor dat deze zinvolle initiatieven eindelijk een volwaardige kans krijgen?

foto: Ino Verhaegen

**Regionale Landschappen
op zoek naar een duurzame toekomst.**

Fietsen en wandelen van West-Vlaamse Heuvels tot Li

Op zoek gaan naar een harmonie tussen natuur, zachte recreatie en een duurzame streekontwikkeling. Dat was wat minister Kelchtermans voor ogen hield toen hij begin '90 in zijn Minaplan voor het eerst de term 'regionaal landschap' lanceerde. Ondertussen zijn we 8 jaar verder en zijn in Vlaanderen 7 regionale landschappen aan de slag. De voorbije jaren zetten ze een uitgebreid pakket activiteiten en projecten op maar blijven desondanks nog steeds verstocken van een solide en duurzame erkenning. Al zou dat in de uitvoeringsbesluiten van het decreet op het natuurbehoud eindelijk definitief geregeld moeten worden. Milieurama op wandel langsheen regionale landschappen in Vlaanderen...

Het is een enthousiaste Eddy Raepsaet die ons bij het middeleeuwse stadhuis van het Oost-Vlaamse provinciestadje Oudenaarde opwacht. Hij is coördinator van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen en heeft alle redenen om tevreden te zijn. Momenteel loopt in het stadhuis van Oudenaarde de tentoonstelling 'In de voetsporen van Valerius De Saedeleer'. Het natuureducatief luik ervan biedt inzicht in het ontstaan van de Vlaamse Ardennen en de werking van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen. De schilderijen van de Oost-Vlaamse kunstenaar geven dan weer een prima beeld van de charme en schoonheid van deze Oost-Vlaamse regio. "Een initiatief waar we 5 jaar geleden alleen maar konden van dromen", zegt Eddy Raepsaet. "Alhoewel we één van de eerste regionale landschappen waren, zijn die eerste jaren toch bijzonder turbulent verlopen. Het bestaan ervan hing zelfs even aan een zijden draadje". De moeilijkheden hadden ondermeer te maken met een botsing van belangen tussen enerzijds milieubeweging en anderzijds landbouworganisaties binnen de bestuursorganen van het regionaal landschap. "Ons idee was dat zo'n initiatief gedragen moest worden door een zo breed mogelijke groep van organisaties",

graaft Eddy Raepsaet nog even terug in het verleden. "Maar gaandeweg bleek die structuur toch niet werkbaar. De samenwerking werd stevast ondermijnd door fundamentele meningsverschillen rond enkele klassieke tegenstellingen". Het zag er even naar uit dat het project een stille dood zou sterven. Tot in de loop van '97 een akkoord werd bereikt met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen om het Regionaal Landschap een nieuwe impuls te geven. "De structuur werd grondig hervormd en we kregen meteen heel wat meer financiële armslag", aldus nog Eddy Raepsaet. "Meteen ziet onze toekomst er een stuk beter uit. Het succes van de streektentoonstelling die we hier het stadhuis van Oudenaarde opzetten, bewijst bovendien dat het concept ook aanslaat bij een ruim publiek".

Decreet op Natuurbehoud

Het verhaal van de Vlaamse Ardennen is vrij representatief voor de manier waarop de diverse regionale landschappen de voorbije jaren op zoek gingen naar een degelijke werkingsstructuur én de noodzakelijke financiële middelen daarvoor. De diverse

initiatieven waren begin jaren '90 stuk voor stuk opgericht vanuit veelal regionale natuurorganisaties én konden de eerste jaren rekenen op een behoorlijke subsidiëring van de Vlaamse overheid en de Koning Boudewijnstichting. Een structurele ondersteuning liet echter op zich wachten. Met alle gevolgen vandien. Een aantal initiatieven vond met succes aansluiting bij de provinciale overheid, al dan niet aanvuld met projectmatige inkomsten, een aantal andere regionale landschappen moest het noodgedwongen met zeer beperkte financiële inkomsten zien te rooien. Toch lijkt het erop dat het statuut van de regionale landschappen binnenkort definitief zal worden geregeld. Binnen de uitvoeringsbesluiten van het goedgekeurde decreet op het natuurbehoud werd immers bepaald dat de initiatieven voor een periode van 9 jaar kunnen worden erkend én bijgevolg ook verzekerd zijn van de nodige financiële middelen. "Toch blijft het nog steeds wachten op de uitvoeringsbesluiten waarin het statuut van de regionale landschappen definitief wordt omschreven", waarschuwt Toon Wassenberg van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland voor overdreven optimisme. "Zolang moeten we ons behelpen met overbruggings-

een meerwaarde te geven, zachte recreatie aan te zwengelen en de toeristische uitstraling van onze regio te promoten".

Naar een 'Nationaal Park Hoge Kempen'?

Aan succes had het Regionaal Landschap Kempen en Maasland alvast geen gebrek. Zo werden op jaarbasis 600.000 fietsers op het netwerk geteld, gingen de voorbije jaren ongeveer 70.000 fietskaarten over de toonbank en steeg het baliebezoek bij de VVV's van 20 tot 40%. "Onze samenwerking met de plaatselijke toeristische diensten en Toerisme Limburg is bijzonder positief", aldus nog Toon Wassenberg. "Maar we deden uiteraard al veel meer dan de uitbouw van dat fietsroutenetwerk. Zo werkten we ook aan de opmaak van de Gnop's in de diverse gemeenten van ons werkingsgebied en voerden we diverse natuur- en landschapsprojecten uit. Bijvoorbeeld het opnieuw aanplanten van hagen en houtkanten, de inrichting van vispaaiplaatsen en het herstel van waardevolle vengebieden. Niet voor niets is onze slogan 'Meer natuur voor meer mensen.'". Toch krijgt het Regionaal Landschap

Educatie en ontspanning

Een ander regionaal landschap dat eveneens fraaie resultaten kan voorleggen, vinden we in de Westhoek. In tegenstelling tot de meeste andere regionale landschappen zijn het hier niet enkele natuur- of milieuverenigingen die aan de wieg van het project stonden. Het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels is eigenlijk een idee van Opbouwwerk Westhoek, vandaar ook een duidelijk sociale invalshoek, dat al gauw de steun kreeg van het Provinciebestuur West-Vlaanderen. "Ook wij hebben steeds de intentie gehad om natuur, landschap, recreatie en cultuur in deze regio maximaal op elkaar af te stellen", zegt coördinator Dirk Cuvelier. "Eén van onze belangrijkste realisaties is ongetwijfeld het Bezoekerscentrum Kemmelberg dat heel binnenkort wordt geopend. Deze regio heeft op vlak van natuurwaarden nog heel wat te bieden en in dat bezoekers-

Limburgs Maasland...

kredieten en diverse projecten die de voorbije jaren nochtans overduidelijk het bestaansrecht van de diverse regionale landschappen hebben aangetoond".

Meer natuur, meer mensen?

Het dient inderdaad gezegd dat de diverse projecten de voorbije jaren aardig hun best hebben gedaan om publiek en overheid te winnen voor de idee van een duurzame streekontwikkeling met aandacht voor toerisme, zachte recreatie en natuurbehoud. Neem nu bijvoorbeeld dat Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Halfweg '90 opgericht om het verhaal van de Limburgse reconversie een verfrissende, creatieve én ecologisch-toeristische impuls mee te geven, is het project 8 jaar later uitgegroeid tot een stevige speler binnen het Limburgse beleid. "De voorbije jaren ging onze aandacht vooral uit naar natuurvriendelijke en zachte recreatie", vertelt Toon Wassenberg. "Dat heeft zich concreet vertaald in ondermeer de uitbouw van een fietsroute- en wandelwegennetwerk langsheen de mooiste plekjes van onze provincie. Bedoeling is steeds om de aanwezige natuur- en landschapswaarden

Kempen en Maasland, precies van sommige natuurbeheerders, wel eens de kritiek al teveel aandacht te besteden aan het openstellen van waardevolle en dus kwetsbare natuurgebieden. "Een kritiek die voor een stuk misschien terecht is", geeft Toon Wassenberg toe. "De voorbije jaren hebben we vooral geïnvesteerd in infrastructuur, naar de toekomst toe willen we vooral werk maken van de realisatie van heel wat natuurprojecten. Een samenwerking met lokale natuurorganisaties zal daarvoor heel belangrijk zijn". Eén niet weinig ambitieus project dat het Regionaal Landschap Kempen en Maasland momenteel op zijn agenda staan heeft, is de oprichting van een 'Nationaal Park Hoge Kempen'. "Dat idee leeft binnen deze regio al een hele tijd maar kan alleen worden gerealiseerd als het kadert in een ganse streek en gebaseerd is op een stevig beleidskader", licht Toon Wassenberg toe. "Maar de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten van dit gebied zijn voldoende om tot een succesvol project te komen. De basisinfrastructuur inzake natuurgericht toerisme is aanwezig en bijvoorbeeld de vele grindgroeves bieden op korte termijn de mogelijkheid om nieuwe natuur te creëren. Over enkele weken stellen we alvast een eerste beleidstekst voor!".

Natuurgerichte recreatie is één van de hoekstenen binnen het concept van een regionaal landschap.

centrum willen we de toerist op een leuke manier daarmee in contact brengen". Het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels maakt er trouwens een permanent aandachtspunt van om steeds zoveel mogelijk mensen bij zijn activiteiten te betrekken. Dirk Cuvelier: "Zo werkten we een natuureducatief project uit in het Provinciaal Domein De Palingbeek waar we kinderen en volwassenen met specifieke educatieve programma's, brochures en multimediamateriaal in contact brengen met natuur en landschap. En we hadden ook onze zeg in de uitbouw van het prestigieuze 'Flanders Fields'-streekmuseum. We zorgden voor een netwerk aan wandel- en fietsroutes waarin de meest interessante plekjes op vlak van natuur, cultuur en geschiedenis aan elkaar zijn gelinkt".

Het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels mag dan al structureel worden ondersteund door de provincie en kunnen rekenen op een flinke bijdrage van de deelnemende gemeenten, toch wordt ook hier veel verwacht van het nieuwe decreet op het natuurbehoud. "Onze ambitie is om onze activiteiten en doelstellingen de komende jaren zeker nog uit te breiden", schetst een ambitieuze Dirk Cuvelier. "De kans bestaat dat we ons werkingsgebied uitbreiden tot aan de rand van de IJzervallei en ook onze grensoverschrijdende samenwerking met het Parc Régional Monts de Flandre zal zeker nog aan belang toenemen". Bedoeling is om op termijn werk te maken van een gemeenschappelijk bezoekerscentrum op de Catsberg waar beide regio's op vlak van natuurgerichte recreatie en cultuur elkaar kunnen vinden. Aansluitend staan ook enkele gemeenschappelijke programma's op stapel. "Maar om dat te realiseren, moet je een perspectief hebben op lange termijn", aldus nog Dirk Cuvelier. "Je moet je personeel de kans geven om zich gedurende enkele jaren in hun job uit te leven. In die zin is een structurele ondersteuning van de regionale landschappen een dringende noodzaak".

Binnen het goedgekeurde decreet op het Natuurbehoud is bepaald dat regionale landschappen voor een periode van 9 jaar kunnen worden erkend. Voorlopig blijft het echter wachten op uitvoeringsbesluiten én centen.

Hoelang nog wachten op welverdiende centen?

Momenteel telt Vlaanderen 7 regionale landschappen. Hun initiële bedoeling is om te streven naar een duurzame streekontwikkeling door natuur én natuurgerichte recreatie maximaal op elkaar af te stemmen. Naast het Regionaal Landschap Kempen en Maasland kan je ook nog aardig wat fietsen en wandelen in de West-Vlaamse Heuvels, de Vlaamse Ardennen, Noord-Hageland, Herk & Mombeek, Dijleland en het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën. De verwachting is dat de Vlaamse regering, binnen het decreet op het natuurbehoud, deze initiatieven binnenkort een structurele ondersteuning geeft. Daarvoor moeten de regionale landschappen aan een aantal criteria voldoen op vlak van structuur (minimale aanwezigheid van natuurverenigingen, Provincie, gemeenten,... in de bestuursorganen) oppervlakte (minimum 30.000 ha) en moet er ook een voldoende aanwezigheid van histo-

rische monumenten, landschappen en natuurschoon kunnen worden gegarandeerd. Ook landbouworganisaties, wildbeheerseenheden of toeristische verenigingen zijn welkom in zoverre ze de doelstellingen van het regionaal landschap onderschrijven. Hun aanwezigheid wordt echter niet gewaarborgd door het uitvoeringsbesluit. Of er naast de bestaande regionale landschappen binnenkort nog andere projecten worden opgestart, valt nog af te wachten. Al heeft de Provincie West-Vlaanderen alvast laten weten geïnteresseerd te zijn om in de regio's van Brugge en de Polders een regionaal landschap op te starten. Ook binnen de Provincie Oost-Vlaanderen leeft de idee om in het Meetjesland hetzelfde te doen.

7 regio's, 7 landschappen...

- Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Grote Baan 27, 3530 Houthalen, Tel. 011/60.56.39., Fax. 011/52.16.96., e-mail: rlikm@planetinternet.be
- Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen, De Biesestraat 5, 9600 Ronse, Tel. 055/20.72.65., Fax. 055/20.61.87., e-mail: rlva@club.innet.be
- Regionaal Landschap Westvlaamse Heuvels, Korte Meersstraat 6, 8900 Ieper, Tel. 057/21.72.89., Fax. 057/21.72.89.
- Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën, Roggemanskaai 8, 1500 Halle, Tel. 02/356.56.56., Fax. 02/356.38.39.
- Regionaal Landschap Noord-Hageland, Blereberg 26, 3390 Tielt-Winge, Tel. 016/63.59.54., Fax. 016/63.10.60.
- Regionaal Landschap Herk en Mombeek, Vorststraat 2, 3500 Hasselt, Tel. 011/31.38.98., Fax. 011/31.53.07.
- Regionaal Landschap Dijleland, Waversebaan 66, 3001 Heverlee, Tel. & Fax. 016/23.96.03.

Dijleland als nieuwkomer

Ook voor de overige regionale landschap-
pen elders in Vlaanderen. "Momenteel
werk ik hier alleen, een duurzame onder-
steuning van de Vlaamse overheid zou
voor ons dan ook geen overbodige luxe
zijn", merkt Luc Allemeersch van het
Regionaal Landschap Zenne, Zuun en
Zoniën schamper op. Hier werd de voor-
bije jaren vooral 'werk' gemaakt: natuur-
beheer en landschapszorg werd er gekop-
peld aan tewerkstelling voor langdurig
werklozen. "Maar de gemeenten van ons
werkingsgebied hebben niet de financiële
middelen om een immens secretariaat te
ondersteunen", aldus nog Luc Allemeersch.
Nog in Vlaams-Brabant is er het Regionaal
Landschap Noord-Hageland en, sinds vorig
jaar, het Regionaal Landschap Dijleland.
Beide worden, net als Zenne, Zuun en
Zoniën overigens, door de Provincie
Vlaams-Brabant ondersteund. In het
Hageland werd o.m. verdienstelijk werk
geleverd rond een pilootproject voor
beheersovereenkomsten met landbouwers.
In samenwerking met de collega's van het
Dijleland werd ook een poelenactie en een
'groene gevel'-actie georganiseerd.
"Daarnaast hebben we in een bosgroepe-
ringsproject ook nog inspanningen gedaan
om de eigenaars van privébossen te laten
samenwerken én hen te overtuigen van
een duurzaam, ecologisch bosbeheer", zegt
Eric Jansen van het Regionaal Landschap
Noord-Hageland. In het Regionaal
Landschap Dijleland, dat vorig jaar werd
opgestart door de Vrienden van het
Heverleebos en Meerdaalwoud, ging de
aandacht tijdens het eerste werkjaar vooral
uit naar het ontwikkelen van een duurzame
streekvisie.

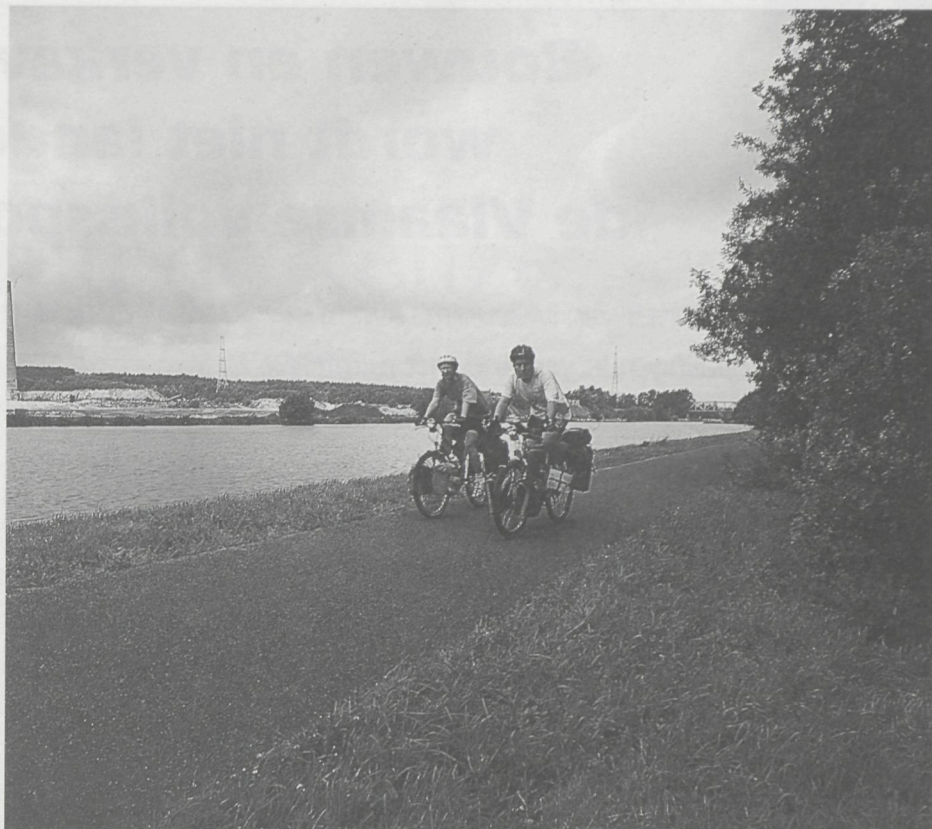

Foto: Luc Verhaegen

Het regionaal Landschap Kempen en Maasland bewees met de uitbouw van zijn fietsroutenetwerk dat natuurgerichte recreatie bij een ruim publiek aanslaat.

Blijft dan nog het Regionaal Landschap
Herk en Mombeek. Dit kleinere broertje
van het andere Limburgse project Kempen
en Maasland gaat het momenteel niet zo
voor de wind. Nochtans werd in het verle-
den aardig werk geleverd rond de uitbouw
van het Fietsroutenetwerk Haspengouw.
Maar door financiële problemen is het

secretariaat momenteel nauwelijks
bemand. "Een spijtige zaak", klinkt het bij
collega Toon Wassenberg van het
Regionaal Landschap Kempen en
Maasland. "De kans bestaat dat er alsnog
een oplossing uit de bus komt door toe-
doen van de Provincie Limburg. Maar één
en ander toont de noodzaak aan een stevi-
ge onderbouw voor de regionale land-
schappen in Vlaanderen duidelijk aan. Het
wettelijk kader daarvoor is klaar, alleen
blijft het nu nog wachten op de uitvoe-
ringsbesluiten. Wij zijn er alvast klaar
voor".

Piet decoster

Bouwen en verkavelen wordt niet langer de Vlaamse volkssport n°1

In het vorige nummer van Milieurama kwamen de nieuwe bepalingen in verband met ruimtelijke plannen aan bod. In dit stuk wordt dieper ingegaan op de nieuwe regels voor de bouw- en verkavelingsvergunningen en het netelige probleem van de bouwinspectie.

Op het vlak van de vergunningen wordt een grote autonomie toegekend aan de gemeentebesturen. Bouw- en verkavelingsvergunningen zouden in de toekomst afgeleverd worden door gemeentebesturen, dus zonder het bindend advies van de huidige gemachtigde ambtenaar. Uitgaande van de dagelijkse praktijk in veel gemeenten houdt dit het gevaar in dat we opnieuw vervallen in de ruimtelijke ordening van de vraag. Daarom is het belangrijk dat verschillende mechanismen ingebouwd worden om gemeenten te responsabiliseren en te controleren. Het verplicht aanwerven van minstens één stedenbouwkundige ambtenaar per gemeente is belangrijk om de ruimtelijke planning op gemeentelijk niveau inhoudelijk te verbeteren. Vandaag hebben heel wat kleinere gemeenten immers niet de know-how in huis om een beter ruimtelijk beleid te voeren. In het decreet moeten wel garanties worden ingebouwd voor de onafhankelijkheid en deskundigheid van deze gemeentelijke ambtenaar. Hij moet zeker een vast ambtenarenstatuut hebben en moet geëvalueerd worden in samenwerking met het hogere (provinciale of gewestelijke) niveau.

Burger kan controleren

De Vlaamse stedenbouwkundige inspecteur krijgt een wettigheidstoezicht: als een vergunning wordt afgeleverd in strijd met de wet of een uitvoeringsplan, kan die geschorst worden. Dit als noodzakelijke controle op het vergunningenbeleid. De vraag is echter of deze inspecteurs genoeg tijd en middelen zullen hebben om deze taak naar behoren te vervullen. Deze gewestelijke inspecteur krijgt immers een zware verantwoordelijkheid en taakstelling. Naast het controleren van vergunningen staan ze ook in voor het optreden tegen bouwovertradingen.

Ook burgers krijgen in het voorontwerp controle mogelijkheden op het vergunningenbeleid van de gemeente. Zo kunnen derden in beroep gaan bij de hogere overheid tegen een afgeleverde vergunning (nu bestaat enkel de mogelijkheid om naar de Raad van State te stappen). Dit is een positieve regel die het democratisch gehalte van de vergunningsverlening zal verhogen. Dit beroepsrecht voor derden wordt evenwel beperkt tot diegenen die rechtstreeks hinder kunnen ondervinden en diegenen die tijdens het openbaar onderzoek een bezwaar hebben ingediend.

Waarvoor een vergunning?

Positief is dat de vergunningsplicht wordt uitgebreid: voor het plaatsen van reclamepanelen, het aanleggen van parkings, de inrichting van recreatieve terreinen of het vellen van hoogstamige bomen (ook buiten groengebieden) is nu een vergunning nodig. Dit zijn vaak zaken waar nu moeilijk of niet tegen kan opgetreden worden. Verder mag geen vergunning meer worden afgeleverd voor een gebouw dat niet gelegen is aan een voldoende uitgeruste weg en kan de aflevering van een bouw- of verkavelingsvergunning lasten en de overdracht van grond inhouden (bv. voor wegeaanleg of groenvoorzieningen).

Onaanvaardbaar is echter de gedeeltelijke herinvoering van het vroegere mini-decreet. De mogelijkheid om bestaande zonevreemde gebouwen te herbouwen houdt het gevaar in dat, zoals vroeger, stallen of andere constructies omgebouwd worden tot villa's. Dat maakt het probleem van de zonevreemde woningen alleen maar groter. De regels voor herbouwen moeten dan ook geschrapt worden. De openbaarheid rond vergunningen wordt sterk uitgebreid. Zo moet elke vergunningsaanvraag uitgehangen worden op de plaats van de werken en moet elke gemeente een openbaar vergunningenregister bijhouden. In dit register moeten alle kadastrale nummers, alle afgeleverde of geweigerde vergunningen en alle overtredingen worden bijgehouden. Dit register zal een belangrijke informatiebron zijn, zowel voor de overheid als voor de burger.

Handhaving wordt strikter

Met dit voorontwerp decreet wordt het handhavingsbeleid een stuk slagkrachtiger. Zo wordt elke handeling die in strijd is met een uitvoeringsplan strafbaar. Dit is vandaag niet het geval met de gewestplannen. Daarnaast wordt de mogelijkheid om de meerwaarde (een boete) te betalen bij een bouwovertrading sterk beperkt. Zo kan geen meerwaarde gevorderd worden bij een inbreuk op een bestemmingsvoorschrift (bv. een weekendhuisje in een bosgebied) of bij het niet naleven van een bevel tot staking van de werken. In deze gevallen moet steeds het herstel in de oorspronkelijke staat gevorderd worden.

Hoewel het handhavingsluik dus belangrijke verbeteringen kent t.o.v. de bestaande wetgeving, zou het ook mogelijk moeten zijn om herstelmaatregelen uit te voeren op basis van een administratieve procedure. Het Nederlandse systeem van bestuursdwang is wat dat betreft een efficiënt instrument: als een overtredding wordt vastgesteld kan via een ambtelijke procedure - dus zonder rechtszaak - overgegaan worden tot herstel. Als de overtredder hier niet mee akkoord gaat, is het aan hem om naar de rechtbank te stappen (dus niet langer de administratie of derden benadeelden). Het principe van bestuursdwang kan probleemloos worden ingepast in de Vlaamse regelgeving.

Rik De Baere
Eric Grietens

Aan u de keuze...

Als u op zoek bent naar een leverancier, of meer informatie wil over uw zakenrelatie, of actief wil prospecteren, hebt u keuze te over. In elke informatiebron vindt u wel iets. Het komt er gewoon op aan genoeg bronnen in huis te hebben en de juiste te vinden. Ofwel kiest u voor Kompas. Want met Kompas zoekt u op, koopt u aan, prospecteert u, weet u met wie u aan de tafel zit. Betrouwbare informatie, degelijk geactualiseerd, beschikbaar onder de vorm van jaarboek en cd-rom.

Aan u de keuze.

S.A. Editus Belgium N.V.

Avenue Molièrelaan 256 - Bruxelles 1180 Brussel
TEL.: 02-345 90 70 - FAX: 02-347 33 40 - E-mail: editus@kompas.be

Een spaarlamp
is meer dan
een holle bol

geworden. Lampen die licht geven, dienen ook energiezuinig te zijn. Gelukkig is er de voorbije jaren op dat vlak heel wat verbeterd...

TL-lamp doet het goed

Dé klassieker onder de lampen is ongetwijfeld de tl-buis. Wie deze buislampen nog altijd associeert met kille bureau's, naar fenol geurende hospitalen en neogotische klaslokalen loopt helaas al een tijdje achter. Vandaag de dag zijn er tl-buizen op de markt die dezelfde kleurkwaliteit geven als gloeilampen. Ze mogen dan al iets minder efficiënt zijn dan de gewone harde buislamp, ze doen het toch veel beter dan de halogeen- of gloeilamp. De smalle varianten van de tl-buis zijn bovendien tot 10% zuiniger dan de klassieke tl-buis. Ook de ballast of het voorschakel-apparaat is belangrijk. Een gewone ballast is nogal energieverblindend, zoemt en doet het licht flikkeren. Voor duizend frank extra kan je een elektronisch voorschakelapparaat aanschaffen. Dit zorgt ervoor dat de lamp onmiddellijk start, dat er geen flikkering optreedt en dat je tot 20% elektriciteit kan besparen. Bovendien kan je het apparaat combineren met een dimmer om het gewenste effect in woonkamer of keuken te krijgen.

Beter met externe starter

De voorbije jaren kende het gebruik van de spaarlamp een stijl opmars. Eigenlijk is een spaarlamp niks anders dan een mini-tl-

Of hoe zuinigheid, decoratie

Eens was het 'bon ton' om over verlichting te spreken. De tijd van de grote filosofen, weet u wel. Vandaag de dag echter wordt alleen nog over verlichting gesproken wanneer de mensen het einde van de tunnel niet meer zien. Of wanneer we het hebben over de mogelijkheden om in eigen huis aardig wat energie te besparen. Dan is verlichting één van de eerste aandachtspunten. Welke lampen zijn minder of meer milieuvriendelijk? En welke spaarlampen zijn het meest geschikt voor welke toepassing? Milieurama zocht enkele antwoorden bij mekaar...

Gewone gloeilampen en halogeonlampen zijn eigenlijk in de eerste plaats warmtebronnen. Met een verlichtingsrendement van 5 tot 10% wordt dus 90 tot 95% van de elektriciteit gewoon gebruikt voor verwarming van de kamer. Vooral halogeonlampen zijn kampioenen in het opwekken van warmte. Bij een goedkope, staande halogeonlamp van 300 watt heb je zelfs al genoeg hitte om een eitje te bakken. Bovendien zou het niet de eerste keer zijn dat de enorme hitte van zo'n lamp al een huisbrand veroorzaakt heeft. De levensduur van gloei- en halogeonlampen is bovendien zo kort dat het, zeker in vergelijking met een fatsoenlijke spaarlamp, eigenlijk wegwerpproducten zijn

buis met een geïntegreerde starter zodat je ze in een gewone gloeilampvoet kan schroeven. Net als bij de tl-buis kies je best een model met een elektronische starter: die lampen starten onmiddellijk en flikkeren niet. Vermijd daarom de oude cilindervormige spaarlamp van het type SL of Compacta. Naast de meest bekende versie van de spaarlamp bestaan er bol- en spotversies. Er bestaat ook een ultra-compacte, platte versie voor luchters.

Beter nog dan de klassieke spaarlamp is het model met externe starter. Vermits de lamp zes keer sneller verslijt dan de starter, moet je hier enkel de spaarlamp zelf vervangen als die stuk is. Je moet dus niet telkens een goede starter weggooiden. De lamp alleen kost 100 à 200 frank. Het nieuwste snuffje op verlichtingsgebied is

WAT DOEJE ALS JE LAMP
DEFINITIEF DE GEEST GEEFT?

echter de metaalhalidelamp van 35 of 70 watt. Het rendement ervan is vergelijkbaar met de beste spaarlampen of tl-lampen, maar ze is even klein als een halogeenlampje. De kleurweergave is iets kouder dan die van een gloeilamp. Bovendien heeft de lamp enkele minuten nodig om op volle kracht te branden. Ze is dus zeker niet geschikt voor snel aan- en uitschakelen.

Romantisch hoekje

Uiteraard is, naast de keuze van het soort lamp, ook de keuze van de lampenkap van groot belang. Lusters, wandarmaturen en inbouwarmaturen voor spaarlampen zijn gemakkelijk te vinden. Een goede reflector zorgt ervoor dat het licht mooi egaal verdeeld wordt op de plaats waar het nodig is. Verblinding moet vermeden worden. De kleur van de reflector bepaalt mee de kleur van het licht: koud voor zakelijke toepassingen en warm voor een romantisch hoekje. Ongeveer één vijfde van alle elektriciteit in België gaat naar verlichting. Vooral voor de benedenverdieping wordt veel energie gebruikt, zo'n 80% van de verlichtingsenergie. Een gemiddeld gezin gebruikt jaarlijks 750 kWh elektriciteit voor verlichting. Om een living van 60m² te verlichten heb je genoeg met 200 Watt wanneer je voor zuinige lampen kiest. Deze lampen bestaan in verschillende kleurtemperaturen, waardoor je je woonkamer sfeervol kan verlichten zonder verspillende halogeenlampen of gloeilampen.

En wat te doen met een lamp eens ze definitief de geest geeft? Alhoewel nieuwe tl-buizen en spaarlampen een verbetering zijn, zijn het toch geen ecologische lampen. Ze bevatten immers kwikdamp. Een kapotte spaarlamp moet dus bij het klein gevaarlijk afval. Gooi ze nooit stuk. Een goede vuistregel voor de vervanging van gloeilampen door spaarlampen is: als de lamp gemiddeld meer dan 0,5 uur per dag brandt, is een spaarlamp het goedkoopst.

Jan Vanherk

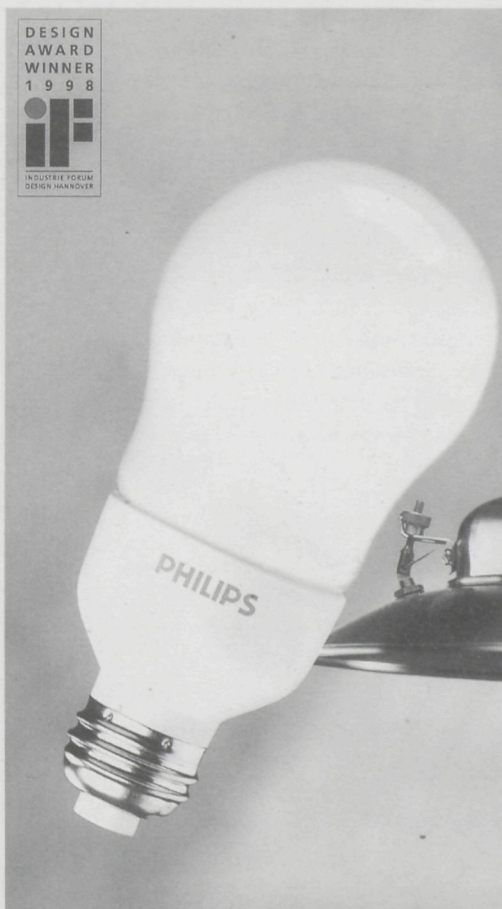
e en sfeer hand in hand gaan....

Over spaarlampen en geld...

Over hun hele levensduur bekeken, kunnen spaarlampen je een nettowinst opleveren van zo'n 2.500 tot 5.100 Bef per lamp. Bij het berekenen van die nettowinst wordt rekening gehouden met de aanschafprijs (je moet 10 gloeilampen kopen tijdens de levensduur van één spaarlamp) en het elektrisch verbruik. Het spreekt vanzelf dat de zwaardere spaarlampen over hun levensduur bekeken de grootste winst opleveren. Of anders gezegd: het is in verhouding beter om zwaardere gloeilampen te vervangen door spaarlampen omdat hier, bij gelijke brandduur, meer milieu en geld te besparen is dan bijvoorbeeld met het lampje op je nachttafeltje.

- Installeer spaarlampen alleen daar waar er veel branduren zijn. Voor een klein gezin stopt deze denkoefening al gauw bij een viertal lampen. Voor grotere gezinnen, bijvoorbeeld met studerende kinderen, kan dit aantal oplopen. Maar vergis je niet: de gloeilamp zal nog een tijdlang de meest gebruikte lamp in particuliere woningen blijven. Spaarlampen blijven strikt voorbehouden voor die plaatsen zoals living of keuken waar ze effectief het milieu en de portemonnee sparen.
- De zuinigheid van de lamp is maar één facet van een efficiënte verlichting. De armatuur is ook van groot belang: een goed reflecterende armatuur zal zorgen dat er veel licht op de gevraagde plaats terechtkomt.
- Rationeel verlichten start trouwens met het benutten van alle mogelijkheden van het daglicht. Dit kan door meer daglicht toe te laten (vensteropeningen veranderen bij verbouwen, voorstaand groen verwijderen,...), door het werkvlak te kiezen in functie van het daglicht, door toepassing van lichtere kleuren en reflecterende materialen en door regelmatig onderhoud. Soms kan de techniek een handje toesteken. Bij grotere installaties kan bijvoorbeeld gewerkt worden met een eenvoudige sensor aan het raam zodat het lichtniveau geregeld wordt in functie van de hoeveelheid daglicht. Zo bekomt men een constant verlichtingsniveau in de kamer, ongeacht de voorbijgeschuivende bewolking.

bron: Ivo Aerts - De Koevoet

Nieuwe politieke zeden in de praktijk

'Afvaloven Lokeren adviseerde eigen vergunning'

Het Vlaamse milieubeleidsplan 1997-2001 en het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen stellen dat eind volgend jaar alle afvalverbranding moet gepaard gaan met energierecuperatie. De Intercommunale Durme Moervaart (IDM), exploitant van de oven van Lokeren, vindt dergelijke energierecuperatie voor de productie van elektriciteit 'economisch onrealistisch', terwijl andere mogelijkheden voor energierecuperatie geen steun vinden bij mogelijke afnemers. Omwille van deze lacune in het dossier adviseerde de Ovam aanvankelijk om een 'vergunning van een

jaar op proef' toe te kennen met de 'verplichting om tegen eind 1999 de energie die ontstaat bij de verbrandingsactiviteiten terug te winnen'. 'Het uiteindelijke advies van de Ovam wordt echter in de beslissing van de Bestendige Deputatie als gunstig omschreven', vertelt de verbaasde BBL-medewerker Bart Martens. "Opmerkelijker is nog dat de Ovam op de zitting van de provinciale milieuvergunningscommissie zelf zijn standpunt wijzigde en instemde met een onwettige vergunning die manifest indruist tegen het afvalstoffenplan dat Ovam zelf uitwerkte".

Martens: "We ontdekten tevens een onaanvaardbare vorm van belangenvermenging in het dossier. Zo is de voorzitter van IDM en schepen voor Leefmilieu Marc Degryse van de stad Lokeren in het dagelijks leven leidinggevend ambtenaar van de afdeling milieuvergunningen van de provinciale buitendienst van de milieuadministratie Aminor. Zo gaf hij namens Aminor advies over zijn eigen vergunningsaanvraag. Dit hypothekeert een objectieve afweging van de verschillende belangen.

Voor alle duidelijkheid: dit is niet de verbrandingsoven van Lokeren, wel de ISVAG-oven van Wilrijk. Maar net als in Wilrijk, lapt ook de Intercommunale Durme Moervaart (IDM) alle noodzakelijke milieumaatregelen aan zijn laars. Met bovendien een aardige scheut belangenvermenging erbovenop.

Bond Beter Leefmilieu heeft beroep aangetekend bij Vlaams milieuminister Theo Kelchtermans tegen de vergunning die de Oost-Vlaamse bestendige deputatie heeft uitgereikt aan de Lokerse verbrandingsoven. Het provinciebestuur legde immers de bindende bepalingen van het Vlaams afvalstoffenbeleid naast zich neer. BBL stelde in dit dossier ook tal van onregelmatigheden vast die blijkbaar het daglicht schuwen. Zo zette de Ovam zijn aanvankelijke negatief advies om in een positief. Verder ontdekte BBL een manifeste vorm van belangenvermenging. Zet je alvast even schrap voor een rit in het land van de nieuwe politieke zeden.

De vooringenomenheid blijkt duidelijk uit het advies van Aminor dat de argumentatie van IDM kritiekloos overneemt". Marc Degryse voelde de bui hangen, zo vertelde hij aan De Morgen. Degryse vindt echter niet dat hij een deontologische fout beging. "Dan blijft de vraag waarom Degryse niet meteen ook het ambt van IDM-ondervoorzitter weigerde en zo elke verdenking van belangenvermenging kon vermijden".

"De conclusie van dit alles ligt dan ook voor de hand", verklaart Bart Martens. "De Bestendige Deputatie, Aminor en de Ovam hielden geen rekening met het

Milieubeleidsplan en het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen. Dit terwijl ze deze nauwgezet dienen uit te voeren. De afgeleverde vergunning is dus onwettelijk en moet door de minister worden vernietigd". Een verdere uitbating voor deze oven kan niet omwille van de ligging. Verbrandingsovens horen thuis in industriegebied en dienen op een voldoende grote afstand van woon- en natuurgebieden te liggen. Binnen deze straal bevindt zich de stadskern van Lokeren. De oven ligt ook vlak bij het natuurgebied Molsbroek, tevens beschermd door de Europese Vogelrichtlijn. De in Lokeren gebruikte verbrandingstechnologie is verder totaal verouderd. Het Uitvoeringsplan is klaar en duidelijk: "er wordt van uitgegaan dat de milieuvergunningen voor de ovens van de oudere conceptie, inzonderheid deze van IDM, niet meer worden verlengd". De oven van Lokeren moet dus ten laatste volgend jaar dicht. Minister Kelchtermans moet daarom de Lokerse oven definitief doven. Het afval kan overigens binnenkort terecht in de nieuwe ovenlijn van Indaver te Beveren. (DJ)

Week van Vervoering
denkt na over de juiste prijs voor onze mobiliteit

Van 3 tot 11 oktober wordt feest gevierd op Vlaamse straten en pleinen

Van 3 tot 11 oktober organiseert het Komitee Milieu en Mobiliteit (Komimo) opnieuw de Week van Vervoering. De Week wordt ondersteund door Vlaams verkeersminister Eddy Baldewijns en wil dit jaar vooral de prijs van de mobiliteit in de kijker zetten. Publieksactiviteiten zoals de Trein-Tram-Busdag en de Open Straatdag moeten samen met beleidsgerichte studiedagen de noodzaak van een prijsbewust verplaatsingsgedrag onderlijnen.

"Om (auto)mobil te blijven zijn jong en oud bereid om diep in de eigen geldbuidel te tasten. Maar de samenleving krijgt een onbetamelijk hoge rekening aangeboden in de vorm van verkeersslachtoffers, milieuvervuiling, vervoersarmoede en verspilling van grondstoffen", motiveert Komimovoorzitter Luc Desmedt de organisatie van de Week van Vervoering. "Met de Week willen we de noodzaak van een bewust verplaatsingsgedrag, zowel naar werk, school, winkel als naar toeristische bestemmingen in de verf zetten".

Locomotief van de Week van Vervoering is de TTB-dag van zaterdag 3 oktober. De ondertussen klassieke formule voorziet dit jaar opnieuw een aantal leuke trips en uitstapjes doorheen het hele land. Een overzicht vind je in een handige TTB-folder in je postkantoor. Een week later, op zondag 11 oktober, wordt voor de derde keer de Open Straatdag georganiseerd. "Werken aan de leefbaarheid in de straat is hét motto van de Open Straatdag", vertelt campagnemedewerkster Ilse Degerickx. "Bewoners die van de weg naast hun woning of hun school terug straten wensen te maken, weten dat aanpassingen soms jarenlange bewonersactie vergen. En ook besturen die willen werken aan een leefbaar centrum en reële verkeersingrepen doen, kennen zowel voor- als tegenkanten. Werken aan een leefbare straten gebeurt dus best samen, bewoners en lokale besturen slaan daarvoor best de

handen in elkaar. Dat willen we tijdens de Open Straatdag eens stevig in de verf zetten". Op 11 oktober worden straten en pleinen in tientallen gemeenten dus opnieuw omgetoverd tot een echte feestplaats voor iedereen die dat wil. Zo wordt in Antwerpen een alternatief netwerk voor skeelers uitgetest, kan je in Alken een hele dag lang meedoen aan culturele en sportactiviteiten allerhande, leven jong en oud in Lanaken zich uit tijdens een fietstocht, inlineskating, mountainbike, springkastelen of fietsbehendigheidstesten én kunnen rolschaatsliefhebbers in Evergem terecht voor een heus rolschaatsparcours.

Wat kost mobiliteit?

Maar naast deze publieksactiviteiten wordt tijdens de Week van Vervoering ook ruim aandacht besteed aan de beleidsgerichte aanpak van het mobiliteitsvraagstuk. Zo is er op dinsdag 6 oktober de studiedag 'Mobiliteit. Kost wat kost'. Bedoeling is om met diverse betrokkenen een open en publiek debat te voeren over het aanrekenen van de prijs van de mobiliteit", schetst BBL-mobiliteitsspecialist Dirk Van

Regenmortel het opzet van de studiedag. "Wanneer we een verplaatsingspatroon tot stand willen brengen dat rekening houdt met mens en milieu, dan staat het als een paal boven water dat de mobiliteit anders zal moeten aangerekend worden. Precies dat debat willen we tijdens de studiedag graag wat inhoudelijk stofferen". Naast bijdragen van o.m. Arie Bleijenberg van het Nederlandse Centrum voor Energiebesparing en Schone Technologie in Nederland en Roberto De Tommasi van het Zwitserse Bureau voor mobiliteit en ruimtelijke ordening, wordt ook in workshops rond de thematiek van gedachten gewisseld. Wat kost de mobiliteit? Genereert de huidige prijs overbodige mobiliteit? Wie betaalt mee het openbaar vervoer? Het zijn enkele van de vragen waarrond tijdens de studiedag van gedachten wordt gewisseld. De studiedag 'Mobiliteit. Kost wat kost?' wordt georganiseerd in het Vlaams Parlement. De deelnameprijs bedraagt 1.200 Bef.

De Week van Vervoering wil dit jaar vooral de noodzaak van een bewust verplaatsingsgedrag in de verf zetten..

DE MILIEUBIBLIOTHEEK VAN BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag en dinsdag van 9 tot 12 en van 14 tot 17 uur. Op woensdag en donderdag alleen na afspraak. Je kan er meer dan 13.000 boeken en tijdschriften inkijken, er wordt echter niets uitgeleend. Beperkte documentatieaanvragen, zoals kopieën van tijdschriftenartikels, worden opgestuurd tegen 5 frank per kopie.

De boeken en rapporten die hier worden voorgesteld, zijn gewoonlijk niet bij de Bond Beter Leefmilieu te verkrijgen. Ze zijn wel te bekijken in onze uitgebreide milieubibliotheek. Nagenoeg alle Nederlandse uitgaven kan je bestellen bij MilieuBoek, Postbus 18169, NL-1001 ZB Amsterdam, Tel. 00.31.20.624.49.89. MilieuBoek heeft een Belgisch rekeningnummer. Publicatielijsten rond bepaalde thema's kan je steeds aanvragen bij het BBL-secretariaat.

LIKONA JAARBOEK 1997

Likona, 117 p., ISSN 0778-8495, prijs: 400 fr. te storten op rek.nr. 000-0400447-31 van het Provinciaal Natuurcentrum, Ontvangsten, met vermelding van het Likona jaarboek 1997.

De Limburgse Koepel voor Natuurstudie publiceerde haar zevende jaarboek. Het is een overzicht van het onderzoek van de natuur in Limburg. Het bevat een aantal artikels met nieuwe gegevens over de Limburgse natuur (geologische kaarten, fauna en flora, poelkenmerken, kalktuf, warmwaterbron,...), een literatuuroverzicht en een verslag van de werkgroepen van Likona. Het boek is overzichtelijk en bevat veel kleurenfoto's, kaarten en grafieken.

MILIEU EN GEZONDHEID VAN KINDEREN

B.G.J.G., Brussel, tel. 02/507.88.77, 1998, 52 p., prijs: 150 fr. te storten op rek.nr. 435-0306551-14 op naam van B.G.J.G.-sociaal cultureel werk, Troonstraat 125, 1050 Brussel met vermelding 'gezinsbeleid-milieu en gezondheid van kinderen'.

Het nummer vertrekt vanuit de bezorgdheid van ouders voor de gezondheid van kinderen. Het gaat over de invloed van milieuvervuiling en het gebruik van chemische stoffen op de gezondheid van kinderen. Aan een team van deskundigen werd gevraagd hieromtrent een bijdrage te leveren en alle informatie die reeds bestaat te verzamelen. Het themanummer bevat ook een oproep en aanwijzingen voor een daadwerkelijke aanpak naar ouders en beleid toe.

IN DEBAT MET DE TOEKOMST: acht essays

Uitgave Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 1997, 114 p., te bestellen bij distributiecentrum VROM, tel. 00.31.79.344.94.49.

Aan acht auteurs werd gevraagd een essay te schrijven over de mogelijkheid en de wenselijkheid van een normatieve inkadering van het begrip 'duurzaamheid'. De auteurs schrijven elk vanuit hun eigen achtergrond: natuur - en milieubeweging, bedrijfsleven, wetenschap. Hierdoor ontstaat er een beeld van het begrip 'duurzaamheid' vanuit verschillende invalshoeken.

OPVANGEN EN GEBRUIK VAN REGENWATER:

studiedag 20.10.1997

J. Cornelis-P. Van den Bossche, Provinciaal Instituut voor Hygiëne, Kronenburgstraat 45, 2000 Antwerpen, 6 + 20 p.

Eerst worden de technische voorschriften inzake binneninstallaties voor leidingwater (bepalingen omtrent regenwatergebruik) belicht. Hierna volgt dan een overzicht dat de hele plaatsing - installatie nauwkeurig beschrijft. Tenslotte wordt er verwezen naar het initiatief van de gemeente Bierbeek waarbij een subsidie kan bekomen worden voor het gebruik van regenwater voor WC -spoeling.

KLEINSCHALIGE WATERZUIVERING: studiedag 22.09.1997

Provinciaal Instituut voor Hygiëne, Kronenburgstraat 45, 2000 Antwerpen.

Er wordt gestart met het wettelijk kader i.v.m. individuele waterzuivering te schetsen. Daarna volgt er een overzicht van de verschillende kleinschalige waterzuiveringssystemen en waterzuiveringstechnieken. Er wordt ook uitleg gegeven omtrent het aanleggen van een zuiverend percolatieveld.

VAN MARKT NAAR BOSUITBREIDING: de rol van ketenbenadering bij de stimulering van Europees kwaliteitshout.

Proceedings van symposium, 6-7.11.1997, stichting Robinia, Wageningen, 128 p., ISBN 90-76344-01-9, prijs : 25 gulden verkrijgbaar bij Stichting Robinia, PB 494 - NL-6700 AL Wageningen tel. 00.31.317.42.75.70.

Het symposium had als bedoeling een bijdrage te leveren aan verbeteringen in de bos- en de houtsector voor productie en gebruik van Europese kwaliteitshoutsoorten. De Robiniastichting wenst de teelt en het verstandig gebruik van in Europa geteeld kwaliteitshout te bevorderen als alternatief voor tropisch en natuurbedreigend hout. Zowel organisaties als bedrijven uit verschillende sectoren van de houtproductieketen namen deel aan deze bijeenkomst. De nadruk lag vooral op samenwerking, zowel binnen de houtproductiesector als naar de maatschappelijke groepen toe.

BESTRIJDINGSMIDDELEN: MOGELIJKE ECOLOGISCHE ALTERNATIEVEN. studiedag 12.05.1997

Provinciaal Instituut voor Hygiëne,
Kronenburgstraat 45, 2000 Antwerpen.

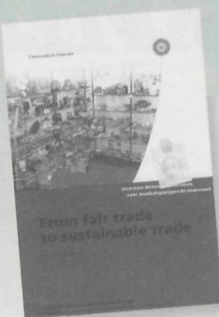
Het gebruik van pesticiden en de milieurisico's hieromtrent worden weergegeven. Er volgt een deel over de meest voorkomende problemen, vooroordelen en alternatieve oplossingen bij het voorkomen van ziekten en plagen in het openbaar groen. De veiligheids- en gezondheidsaspecten bij het gebruik van sproeistoffen wordt belicht. Ook de ecologische benadering van open ruimte wordt besproken. Er wordt geëindigd met enkele alternatieven voor het gebruik van herbiciden in het openbaar groen.

ECONOMISCHE ASPECTEN BIJ HERZIENE VOORSTEL HERSTRUCTURERING VARKENSHOUDERIJ.

Landbouw-Economisch Instituut, Centraal Planbureau, PB 9109 NL-6700 HB-Wageningen, 1998, 21 p.

Na de wijziging van de Wet Herstructurering Varkenshouderij werd een studie verricht om te berekenen welke de economische gevolgen van deze wijziging zijn naar de sector en naar de bedrijfseconomische aspecten toe.

advertentie

FROM FAIR TRADE TO SUSTAINABLE TRADE: a research project on environmental criteria for products from developing countries

A.J.M. van der List, Universiteit Utrecht, 1998, 93 p., ISBN 90-5209-090-4, 15 gulden te bestellen bij Wetenschapswinkel Biologie, tel: 00.31.30.253.73.63.

In opdracht van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels is onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van milieucriteria voor producten die verkocht worden in de wereldwinkels. Het rapport bevat een inventarisatie van huidige methoden om producten op hun milieubelasting te beoordelen. Er wordt bekeken in welke mate deze methoden toepasbaar zijn op producten uit de wereldwinkels en ook in hoeverre er milieucriteria kunnen ontwikkeld worden. Het rapport bevat aanbevelingen m.b.t. duurzame ontwikkeling en is bestemd voor alle organisaties die betrokken zijn bij eerlijke handel.

WATERSYSTEEMVERKENNINGEN: economische aspecten deel 1 en 2.

RIZA, RIKZ, TME, 1997, ISBN 90-36950-69-4 en 90-369-3411-7, prijs: 25 gulden per publicatie bij Koninklijke Vermande, PB 20 - NL-8200 AA Lelystad, Tel. 00.31.320.23.77.77..

Het project 'Watersysteemverkenningen' heeft tot doel inzicht te verschaffen in de toestand en het gebruik van de watersystemen in Nederland. Zowel de huidige als de toekomstige situatie worden bestudeerd. Er wordt rekening gehouden met verschillende scenario's en analysevarianten. In deze publicaties worden de economische consequenties van het beleid geanalyseerd.

JAARVERSLAG 1997 VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

VLM, Brussel, tel: 02/543.72.00., 116 p.

Met de goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 1997 en het Milieubeleidsplan 1997-2001 kreeg de VLM een duidelijker profiel. Ook natuurinrichting wordt voortaan een nieuwe pijler van de VLM-activiteit. Achtereenvolgens komen in het jaarverlag aan bod: wettelijk kader, ruilverkaveling, landinrichting, natuur, mestbank, ondersteunend centrum GIS Vlaanderen, financiële resultaten en ondersteunende afdelingen.

Valérie Puttevils

27

3-6 november 1998 - Lyon Eurexpo - Frankrijk

- ☐ Ik overweeg deelname aan de beurs en ontvang graag exposanteninformatie.
☐ Ik wil de beurs bezoeken en ontvang graag een uitnodiging.

Naam:

Voornaam:

Bedrijf:

Adres:

Postcode:

Land:

Tel.:

Fax:

Stuur, fax of mail
deze coupon naar:

98/157

Promosalons België - Luxemburg

Louizalaan 137 (7de verdieping)

B - 1050 Brussel

Tel: 02 / 534 98 98

Fax: 02 / 534 98 66

E-mail: promosalonsbel@arcadis.be

Pollutec⁹⁸
14e Internationale Vakbeurs
voor Uitrusting, Technologie
en Diensten voor het milieubeleid
van Industrie en Overheid
**voor industrie
en overheid**

**U levert de produkten,
wij leveren de vraag***

Pollutec 98, de Internationale Vakbeurs voor Uitrusting, Technologie en Diensten, vindt plaats in Lyon en richt zich, zoals gebruikelijk in de even jaren, zowel op de Industrie als op de Overheid.

Het hart van de milieumarkt

Het succes van Pollutec 1996 in Lyon :

- 1.712 exposanten uit 24 landen
- 51.600 bezoekers uit 90 landen
- 70.000 m² beursoppervlakte

In samenwerking met :

ADENE

Miller Freeman
A United News & Media company

Énergies 98

* 70 % van de bezoekers van Pollutec hebben tijdens hun laatste bezoek aan de beurs produkten gekocht van exposanten.
(Bron : Pollutec 97, bezoekersonderzoek)

13 MILIEUVRIEN

Of hoe u help om... ...beter te sorteren, ...te doen recycleren, ...te verbruiken zonder verspilling.

We denken er vaak aan. Natuurlijk is het beter om het afval te scheiden dan om alles in één en dezelfde zak te proppen. Minder energie of verpakkingen verbruiken, betekent minder verspilling. Maar geef toe, we hebben niet altijd tijd - of zin - om net deze kleine inspanning te leveren die, vermenigvuldigd met het aantal gezinnen, juist wel verstrekkende gevolgen zou kunnen hebben...

Ook bij GB hebben we hieraan gedacht. We hebben een serie middelen op een rijtje gezet om u een handje te helpen bij uw zorg voor het milieu. Milieuvriendelijke producten, recycleerbare verpakkingen, inzamelingen van batterijen en andere slimme oplossingen. Dit "groene" ommetje tussen de rekken van uw GB zou u het schone leven makkelijker - en soms zelfs goedkoper - moeten maken.

Overloop alvast volgende groene punten

- Vooraleer u inkopen gaat doen...

Vergeet uw herbruikbare tas of ecobox (het handige plastic plooikrat) niet! Ze bezorgen u aan de kassa een extra punt op uw Voordeelkaart. Hebt u ze vergeten? De meeste winkels hebben wel een voorraadje kartonnen dozen beschikbaar.

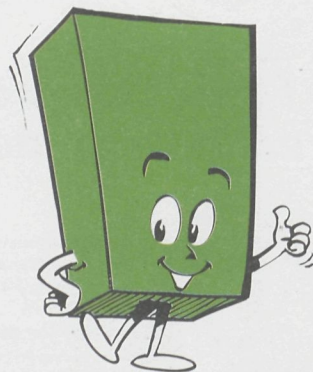

- Kies voor navulbare producten

Waspoeder, wc-blokjes en zelfs babydoekjes: u koopt het product de eerste maal in een vaatje, houdertje of doos en daarna alleen nog maar de (goedkopere!) navullingen.

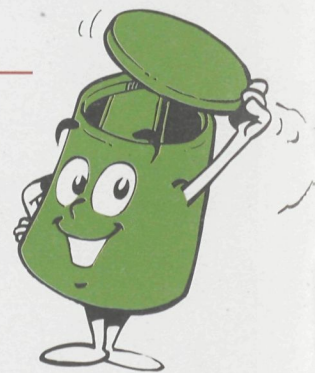
- Grote gezinnen...

Grijp naar de speciale gezinsformaten! Eén grote verpakking geeft minder afval dan meerdere kleintjes en is nog voordeliger op de koop toe.

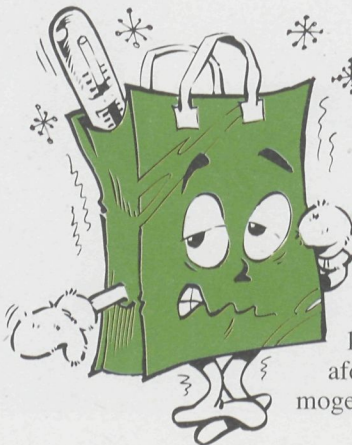
- Geopende voedingswaren goed bewaren

Hersluitbare dozen voorkomen dat u uitgedroogde voedingswaren moet weggooien. In de betrokken afdelingen stelt GB gratis herbruikbare deksels ter beschikking voor GB hoeveyoghurt en binnenkort ook voor blikjes GB kattenvoer.

- De comeback van de brooddoos

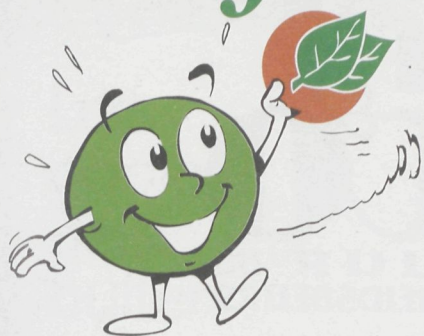
Niets gaat er boven die handige brooddoos voor de boterhammetjes van uw kinderen... of voor uw eigen lunch op kantoor. Telkens bespaart u het milieu de zoveelste dosis vershoudfolie of aluminiumpapier.

- De juiste temperatuur

Opdat verse voedingswaren niet te snel zouden bederven, is het aangewezen de koudeketen niet te onderbreken. Koop vlees of groente in laatste instantie, vervoer diepvriesproducten in koelzakken (te koop in dezelfde afdeling) en stop dit alles zo snel mogelijk in de diepvriezer.

N DELIJKE WENKEN

- Biogeneratie

Van eieren tot melk, van kruidenierswaren tot zuivel en charcuterie... bij GB vindt u meer dan 50 producten onder de naam "La Vie", met biogarantielabel.

- Steak met of zonder vlees ?

Vrij van hormonen en groeistimulerende middelen in ieder geval. Kalfs-, rund- en varkensvlees van GB is "100 % natuurlijk" gewaarborgd. De kweek gebeurt diervriendelijk.

Bent u vegetariër ? Kom dan een kijkje nemen in de versafdeling. U vindt in het uitgebreide Quorngamma van GB vast uw gading.

- Papier hier !

Waarom niet kiezen voor kringlooppapier ? Dat kan voor sommige soorten toiletpapier en keukenrollen. Bij GB vindt u eveneens ongebleekte koffiefilters en servetten bedrukt met in water oplosbare inkt.

GB INFORMEERT U :

BETER

VOORKOMEN...

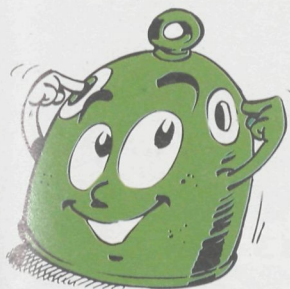
Dit pictogram vindt u op de meeste GB producten, vergezeld van milieu-informatie.

Maar indien u zelf vindt dat deze of gene verpakking

nutteloos is, want hinderlijk of te vervuילend, neem dan gerust contact op met ons ! GB is immers betrokken bij het recyclageproces en probeert een preventiebeleid te voeren met betrekking tot het milieu. Telkens het product dit toelaat natuurlijk. Zo zouden bijvoorbeeld champignons of aardbeien snel beschadigd worden bij een losse verkoop...

GB Milieuafdeling
Olympiadenlaan 20 - 1140 Brussel
tel : 02/729 25 07 fax : 02/729 18 18
e-mail : pers@gb.be

Het is tijd om na te denken over afval...

- Glasbollen

Er bevindt zich vast wel een glasbol bij u in de buurt. U kan er terecht met lege flessen of bokaalen. Maak er gebruik van en vergeet niet dat het glas schoon moet zijn.

- De blauwe zakken

Worden verkocht bij GB en laten u toe deel te nemen aan de selectieve ophalingen, georganiseerd door Fost Plus en de intercommunales. Deze "PMD-zakken" zijn bestemd voor Plastic flessen, Metalen blikken en Drankkartons.

Reeds 51 % van de Belgen kan meedoen ! Selectieve ophalingen zullen geleidelijk veralgemeend worden.

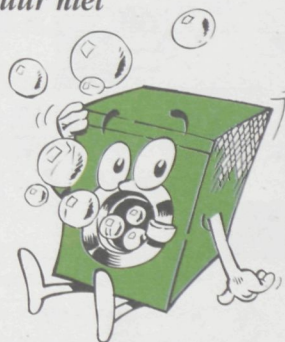
- Batterijen

Vooraf niet weggooien ! Ze kunnen gerecycleerd worden. Lege batterijen verzamelt u best in een doos of bokaal die u kwijt kan aan het onthaal van uw GB. Ze worden ingezameld door BEBAT en daarna gerecycleerd.

"SCHONE" WAS BETEKENT OOK...

- De aanbevolen temperatuur niet overschrijden

Uit recent onderzoek is gebleken dat we de neiging hebben ons wasprogramma te warm in te stellen. Met een enorme energieverspilling tot gevolg ! Volg gerust de wasinstructies op de verpakking, de huidige waspoeders zijn doeltreffend genoeg op lage en middelhoge temperaturen.

- Juist doseren

Dezelfde opmerking als hierboven : uw wasgoed zal niet schoner worden indien u het volstouwt met wasmiddel. Integendeel, het zou wel eens sneller kunnen verslijten. Erger nog, het overtollig product wordt meteen geloosd in onze rivieren !

- De trommel goed vullen

Of op de ecotoets drukken indien uw machine is uitgerust met een spaarprogramma.

Dirk Serneels

Gauwvlieg		Gemeente in provincie Anhw. met nucleaire activiteit	Insectenbeet	Plus	Hoffeest	Magnifiek	
Streek in Vlaams Brabant			Ogenblik	Larve van de langpootmug	Langspeel plaat	Vlaamse stripfiguur	
Plaats in Oost-Vlaanderen		Grondsoort			Tolliet		
		Grote looprogel			Misdadiger		
			Smart			Behoeftig	
			Kapot			Koninklijke aanspreektiel	
Rivier in Duitsland			Inheemse plant			Rivier in Siberië	
Zwarte stok			Harde slag op een hoge bal			Tijdelijk gebruiken	
				Afwasbak			Loflicht
				Zoedier			
Pipilijke gewrichts-aandoening				Ozonvretend gas			
Koolmonoxyde				Afrikaanse probleemregio			
		Zulvelproduct			Verouderd voegwoord		
		Grondsoort			Cirkel-vormig		
Maanstand (sh.)			Naakdboom			Rivier in Nederland	
Islamitische god			Woonboot			Ijzerhoudende grond	
				Smaad			Ezelsgehuil
				Persoonlijk voornaamwoord			Daar
Lof						Voorzetsel	
Weide-afsluiting			Schaamte				

				Y				S				D			
--	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--

Willieurama • oktober 1998

8 OKTOBER 1998
HALLEN HASSELT

DOO

**NATUUR &
GEZONDHEIDSBEURS**

“GEZONDER, NATUURLIJKE EN GEZELLIGER LEVEN”

- kleding
- cosmetica
- ecologisch bouwen en wonen
- biotuinen
- eindejaarsgeschenken
- speelgoed
- ecoreizen
- natuurbehoud
- literatuur
- bio-versmarkt
- natuurrestaurant
-

zondag 18 oktober 10-19u

info: tel. 014/26 48 41 fax 014/26 51 01

Kalender

Lets gooien geld buiten

Ooit al gehoord van Lets? Lets is een nieuwe vorm van samenleven waarbij je in een groep datgene wat je graag doet kan ruilen voor wat je zelf nodig hebt. Hiervoor waardeer je de ander met een 'waarderingsbon'. Kortom, geld heb je niet meer van doen. Met die waarderingsbon druk je immers uit dat je ooit eens iets zal terugdoen voor iemand van de letsgroep. Ook in Vlaanderen neemt het aantal letsgroepen gestadig toe. Eén en ander werd binnen Vlaanderen wat meer op mekaar afgestemd binnen 'Lets Vlaanderen'. Op zaterdag 24 oktober organiseert Lets Vlaanderen een infodag in het Jeugdcentrum Kadans te Aalter. Je komt er te weten hoe een letsgroep concreet werkt, welke eventuele problemen zich kunnen voordoen en hoe je best een letsgroep opstart. Andere letsers vertellen dan weer over hun ervaringen en wisselen van gedachten over hun manier van werken.

i Lets Vlaanderen,
Tel. 014/51.63.38.

Ook Ifest gaat op de energietoer

Naast spaarmaand moet oktober stilaan ook worden gecatalogeerd als 'beursmaand'. Want van dinsdag 20 tot vrijdag 23 oktober wordt in Flanders Expo te Gent de 6de editie van Ifest georganiseerd. Ifest staat voor een internationale vakbeurs voor milieutechnologie, arbeidsveiligheid en energie. Precies aan dat laatste aspect wordt tijdens Ifest extra-aandacht besteed. Op een 'energie-eiland' vind je stands die zich profileren op vlak van Warmte-Kracht-Koppeling, energiebeheerssystemen,... Met uiteraard de voordehandliggende klassiekers zoals Electrabel of Distrigas, maar bijvoorbeeld ook met een stand van Turbowind, een Belgisch bedrijf dat de voorbije jaren op vlak van de bouw van windturbines hoge ogen gooide. Bovendien wordt op vrijdag 23 oktober door de afdeling Energik van Water-Energik-vLario (WEL) vzw een energiecongres georganiseerd. Daar zal o.m. van gedachten worden gewisseld over de tendenzen één jaar na Rio, de evolutie van de energieprijzen in een geliberaliseerde markt en de beleidsinstrumenten voor energiebesparing in Europa.

i Ifest, Flanders Expo,
Maaltekouter 1, 9051 Gent,
Tel. 09/241.92.11., - Fax. 09/241.94.95.,
e-mail: com.expo@pophost.eunet.be

Ecobeurs promoot natuurlijk en gezellig leven

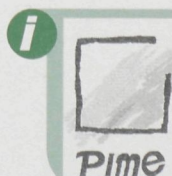
Van vrijdag 16 tot zondag 18 oktober wordt in de Hasseltse Grenslandhallen de tweede editie van de Ecobeurs georganiseerd. En die wil meer zijn dan zomaar een aaneenschakeling van bedrijfjes en organisaties die actief zijn in de milieu- en natuursector. De Ecobeurs wil vooral laten voelen dat natuurlijk en gezond leven best wel leuk kan zijn en serveert daarvoor een ruim scala aan onderwerpen die de interesse bij een ruim publiek moeten weten te prikkelen. En het dient gezegd dat het aanbod er best wel interessant uitziet. Zo wordt in een aantal stands een overzicht gegeven van wat je in binnen- en buitenland zoal kan beleven op vlak van ecotoerisme. Ook bouwen en wonen met aandacht voor milieu en gezondheid komt uitgebreid aan bod. Uiteraard zijn ook de 'klassiekers' van de partij: standjes waar je alles te weten komt over natuurlijke kledij, vegetarische voeding, ergonomisch schoeisel, dieetproducten, kleinschalige waterzuivering,... Toch ligt de nadruk tijdens deze Ecobeurs vooral op een actieve deelname van het publiek. Zo worden de bezoekers op heel wat plaatsen direct bij het gebeuren betrokken. Je kan je bijvoorbeeld laten behandelen met biologische sportgels of natuurlijke schoonheidsproducten én zelfs je eigen verdediging wat bijschaven tijdens een initiatie van Oosterse gevechtstechnieken. Zolang je maar niet gaat zweven, blijft alles OK.

De Ecobeurs wordt georganiseerd van vrijdag 16 tot zondag 18 oktober in de Grenslandhallen te Hasselt. Wie erin wil, betaalt 180 frank.

i Ecobeurs,
Gil Claes Produkties, Dorp 5b,
2250 Olen, Tel. 014/26.48.41.,
Fax. 014/26.51.01.

Waterzuivering in het secundair onderwijs

Het Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie (PIME) uit Lier wil dat waterzuivering ook een plaats krijgt in het lessenpakket van het secundair onderwijs. Op woensdag 14 oktober organiseert PIME een infosessie voor geïnteresseerde leerkrachten waar waterzuivering enerzijds in een theoretische context wordt beschouwd maar waar anderzijds ook ruimte wordt gemaakt voor een eerder praktijkgerichte benadering. Er wordt nagegaan in hoeverre, bijvoorbeeld tijdens de lessen aardrijkskunde en chemie, de waterkwaliteit van rivieren en de bacteriële processen en zuiverend vermogen van planten aan bod kunnen komen. In het minizuiveringsstation en het percolatieveld van PIME wordt vervolgens aangetoond hoe het zuiveringsrendement van de installaties kan worden geanalyseerd. Een syllabus zorgt ervoor dat geïnteresseerde leerkrachten alles achteraf in de eigen school nog eens degelijk kunnen doornemen.

Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie (PIME) vzw,
Mechelsesteenweg 365, 2500 Lier,
Tel. 015/31.95.11.,
Fax. 015/31.58.80.,
e-mail: pime@club.innet.be

Inside informatie over een uitzonderlijk betrouwbare lamp: de verbeterde Philips SON

Omdat de loodhoudende soldeer-
ring nu vervangen wordt door een
loodvrije lasverbinding, draagt de
verbeterde SON lamp bovenaan
een groen milieucertificaat. Het
gamma gewone SON lampen is
eveneens vrij van kwik.

Dankzij een legering van zirko-
nium en aluminium is Philips erin
geslaagd een nog efficiëntere
"getter" te maken, die zorgt voor
een nog zuiverder vacuüm en een
optimale lichtsterkte gedurende
de hele levensduur van de lamp.

De eenvoud van de nieuwe, unieke PIA -constructie van
Philips, namelijk met ingebouwde antenne,
vermindert het aantal vroegtijdige defecten
en garandeert een feilloze start.

Dankzij een nieuw, steviger ontwerp met
minder onderdelen en slechts zeven laspunten,
is de verbeterde SON lamp uitermate schok-
en trillingsbestendig.

Bij de verbetering van de SON lamp legde Philips alle nadruk op
kwaliteit en betrouwbaarheid. De bedoeling was immers een zo be-
trouwbaar mogelijke lamp te produceren. Dit werd mogelijk gemaakt
dankzij een vereenvoudigde en sterkere constructie, een nieuwe
"getter", milieuvriendelijke materialen, een strengere kwaliteits-
controle en, vooral, dankzij de PIA-technologie (Philips Integrated
Antenna). Resultaat: een uitermate betrouwbare Philips SON die
ervoor zorgt dat een lichtinstallatie ononderbroken kan functioneren.

PHILIPS

Let's make things better.